

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
3181-07
3183-07

meddelad i Stockholm den 26 juni 2008

SÖKANDE

1. Stina Wedman
2. Sune Wiik
3. Gertrud Persson
4. Kjell-Ove Strandberg
5. Jan-Olof Sikström
6. Ann-Kristin Ludvigsson
7. Olle Ludvigsson
8. Lina Karlsson
9. Emanuel Sandman
10. Eva Söderström
11. Inga-May Söderström
12. Peder Käck
13. Jan Rönnberg
14. Robert Öhman
15. Helene Öhman
16. Arne Edström
17. Inga-May Bylund
18. Tabitha Sundqvist-Dahl
19. Börje Dahl
20. Gerd Edstrand
21. Hasse Edstrand
22. Christina Sisth
23. Mats Andersson

Dok.Id 41998

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 5

Expeditionstid
09:00-12:00
13:00-15:00

Telefon
08-617 62 00
Telefax
08-617 62 58

Mål nr
3181-07
3183-07

Ombud för 2-23

Stina Wedman
Annero Norrby
644 36 Torshälla

KLANDRAT AVGÖRANDE

Regeringens (Miljödepartementet) beslut den 12 april 2007,
M2005/1851/F/P och M2006/3003/F/P, i fråga om detaljplan för
Gabrielsberget, Nordmalings kommun (bilaga)

SAKEN

Rättsprövning

YRKANDEN M.M.

Sökandena får anses ansöka om rättsprövning av regeringens beslut och yrkar att Regeringsrätten upphäver beslutet alternativt återförvisar ärendet till berörd instans för ny prövning. Till stöd för sin talan anför de bl.a. följande. Enligt plan- och bygglagen (1987:10), PBL, är kommunen ansvarig för framtagandet av detaljplan. I detta ärende har Nordmalings kommun låtit den konsultfirma, Infraplan AB, som tagit fram detaljplanehandlingar och miljökonsekvensbeskrivning (MKB) även hantera samtliga processer och handlingar rörande detaljplanen, såsom minnesanteckningar från samrådsmöte gällande detaljplanen och dess MKB, plankarta med bestämmelser, planbeskrivning, genomförande-beskrivning, samrådsredogörelse och sammanställning av yttranden under utställningstiden med planförfattarnas kommentarer. Infraplan AB är starkt sammankopplat med byggheiren/exploatören Sjevind AB. Dessa två företag har tillsammans projekterat vindkraftsetableringar och är verksamma under samma adress. Det gäller även naturvårds-konsulenten i projektet på Gabrielsberget, Enetjärn Natur AB. Lämpligheten i att kommunen överlämnar ansvaret på en konsult som är så starkt förbunden med exploatören utan någon form av oberoende granskning ifrågasätts. Kommunen har inte själv den expertis som fordras för en sådan granskning. Detta har medfört ett alldeles för stort handlingsutrymme för exploatören och talar starkt för att en jävssituation föreligger (jfr RÅ 2001 not. 20). Gunnar Lindén, som handlagt ärendet hos Länsstyrelsen i Västerbottens län och som varit med i

Mål nr
3181-07
3183-07

beslutsprocessen och samrådet avseende detaljplanen och MKB, övergick i mars/april 2004 till anställning hos naturvårdskonsulten. Även i detta fall föreligger jäv. – Det enda underlag som legat till grund för detaljplanen är den MKB som legat till grund för ansökan om miljötillstånd. MKB:n har inte tillkommit i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken vilket innebär att antagandet av detaljplanen ska upphävas. – Prövningsinstanserna har haft olika uppfattningar om sakägarkretsen. I regeringens beslut konstateras att länsstyrelsens definition av sakägarbegreppet var felaktig, då även fastighetsägare i direkt anslutning till planområdet ansågs berörda av detaljplanen. Ärendet skulle därför ha återförvisats till länsstyrelsen för prövning i sak. Länsstyrelsens begränsade syn beträffande sakägarkretsen innebar också att länsstyrelsen bortsåg från att kommunen gjort ett formellt fel när det gällde kungörelsen av antagandet av detaljplanen. Ett sådant allvarligt formfel innebär att beslutet ska upphävas. – Vindkraftsparken är ett mycket stort industriellt projekt vilket kommer att medföra många transporter inom planområdet och omfattande anläggningsarbeten. Denna fråga har berörts mycket summariskt i MKB:n och det har inte lämnats någon information vid samråd eller utställning om omfattningen av konsekvenserna under byggtiden. – Intilliggande fastigheter kommer att få intrång i form av skuggor och buller. Möjligheterna att bebygga fastigheterna med permanent- eller fritidsboende kommer att kraftigt inskränkas, vilket underinstanserna inte tagit hänsyn till vid avvägningen mellan olika intressen. Ett konkret bevis på detta är det negativa förhandsbesked som lämnats beträffande fastigheten Aspeå 1:9.

Regeringsrätten avslog den 28 november 2007 yrkanden om inhibition och syn i målen samt beslutade att regeringen skulle beredas tillfälle att yttra sig. Regeringsrätten anförde härvid bl.a. följande.

Som grund för yrkandet om inhibition anför sökandena bl.a. att Nordmalings kommun låtit den konsultfirma, Infraplan AB, som tagit fram detaljplanehandlingar och miljökonsekvensbeskrivning även hantera samtliga processer rörande detaljplanen samt att Infraplan AB och byggherren/exploatören Svevind AB gemensamt projekterar vindkraftsanläggningar. – Regeringen bereds tillfälle att yttra sig i målen, särskilt i fråga om vad sökandena anför om kommunens handläggning av detaljplaneärendet.

Regeringen har överlämnat en promemoria av den 14 februari 2008 som sitt yttrande och som underlag för detta inhämtat yttrande från Nordmalings kommun. Regeringen har anförut bl.a. följande.

Tillämpliga bestämmelser

Av tillämpliga bestämmelser i 5 kap. PBL framgår att kommunen har ett huvudansvar för förfarandet med att upprätta en detaljplan och därvidlag svarar för bl.a. samråd och utlåtande. Det förekommer emellertid att kommuner som inte själva har erforderlig kompetens anlitar personal utanför kommunförvaltningen. Denna ordning har vunnit stöd i vissa förarbetsuttalanden och bl.a. i regeringens praxis (prop. 1985/86:1 s. 309 och 310 och prop. 1990/91:146 s. 21, jfr regeringsärendena M93/868/9–M93/869/9, beslut den 1 december 1994 och M2006/3870/F/P, beslut den 9 november 2006). Emellertid har frågan om jäv i en sådan situation, förutom att betonas i anförda förarbetsuttalanden, även blivit föremål för prövning i ett antal avgöranden hos regeringen och Regeringsrätten (jfr RÅ 1995 not. 141 samt RÅ 2001 not. 20).

Vad särskilt avser samrådet kan det konstateras att det saknas bestämmelser om formerna för samråd enligt PBL (jfr Didón m.fl. s. 5:119 med där gjorda hänvisningar). I förarbetena till PBL har det mot denna bakgrund hänvisats till sådan information som lämnas av Boverket. Denna myndighet har beträffande anläggandet av vindkraftverk gett ut skriften "Planering och prövning av vindkraftsanläggningar" (2003).

I ett ärende som det nu aktuella ska bestämmelser i såväl PBL som miljöbalken tillämpas. Etablering av vindkraft i den omfattning som nu är fråga om kräver, förutom tillstånd som prövas i särskild ordning, även framtagande av MKB i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. 1 § miljöbalken. ----- . En sådan MKB, enligt 5 kap. 18 § PBL, skiljer sig från MKB:n enligt miljöbalken med avseende på bl.a. syfte, ansvar och innehåll. Ett exempel på en sådan skillnad är att det enligt 6 kap. 4 § miljöbalken ankommer på den s.k. verksamhetsutövaren att ta fram en MKB, medan det enligt nyssnämnda stadgande i PBL är kommunen som ansvarar för upprättandet härav. En MKB som tagits fram enligt miljöbalkens krav kan dock användas i detaljplaneförfarandet. Av effektivitetsskäl förekommer i praktiken ofta ett samordnat förfarande mellan kommuner och verksamhetsutövare, varvid dessa eftersträvar att koordinera detaljplaneprocessen med miljöbalksprövningen. Det är således fullt möjligt att anordna gemensamma möten, såsom samråd enligt 5 kap. PBL samt samråd enligt 6 kap. miljöbalken. Det är dock viktigt att i sådana fall framhålla att mötet sker enligt olika författningar och att det är olika ansvariga huvudmän (jfr Boverkets ovannämnda skrift s. 122–123).

I det här fallet har kommunen och länsstyrelsen sålunda velat att den MKB som tagits fram av verksamhetsutövaren (dvs. exploitören genom sin konsult, se nedan) i miljöbalksprövsprocessen även skulle vara

Mål nr
3181-07
3183-07

tillämplig i PBL-förfarandet. Nordmalings kommun har vidare, i enlighet med det nyssnämnda exemplet, samordnat det samråd som krävs enligt 6 kap. miljöbalken med det samråd som stadgas i 5 kap. 20–21 §§ PBL. Konsekvensen härav har medfört att förfarandet skett enligt olika regelsystem som inte är samordnade och att det i någon mån kan ha bidragit till oklarheter i ärendet. Konkret har detta bl.a. inneburit att de två förfarandena överlappat och påverkat varandra. Det finns därför skäl att i det följande redogöra för de olika etapperna som förevarit i förfarandet samt kommentera dem.

Förfarandet i ärendet

I den s.k. handläggningsordningen till vilken kommunen hänvisar i sitt yttrande (daterad 2004-02-06, reviderad 2004-02-10) samt i den handling i materialet som bär rubriken "Sammanställning av yttranden under utställningstiden 1 december 2003–26 februari 2004 med planförfattarnas kommentarer" redovisas bl.a. de olika stegen i den genomförda planprocessen. I det följande anges vissa mer centrala händelser i framtagandet av den aktuella detaljplanen och den åtföljande MKB:n.

Framtagandet

Av handlingarna framgår att exploatören, Svevind AB, med hjälp av ett annat bolag, Infracplan AB, har tagit fram den aktuella detaljplanen samt upprättat en MKB. Både kommunen och länsstyrelsen har från början förordat ett samordnat förfarande beträffande samråden avseende MKB enligt miljöbalken och PBL. Det framgår vidare att ett förslag till detaljplan och den härtill hörande MKB:n sändes på remiss till stadsarkitekten, som senare enligt uppgift i nämnda handläggningsordning tillstyrkt förslaget. Som tidigare nämnts accepterar PBL att en konsult tar fram ett detaljplaneförslag och även upprättar en MKB. Regeringen anser mot bakgrund härav att förfarandet i denna del är lagenligt.

Samråd

I detta skede har Nordmalings kommun inbjudit till ett offentligt samrådsmöte den 10 september 2003. Tillvägagångssättet vid detta möte har inneburit att den omtalade överlappningen av de två förfarandena ägt rum. Av inbjudan till detta samråd och av de kungörelser som införts som annonser i lokalpress framgår att mötet avsåg såväl samråd enligt PBL som enligt miljöbalken. Det framgår vidare att både förslaget till detaljplan och miljökonsekvensbeskrivningen varit utställda för granskning i kommunhuset och kommunbiblioteket. Eventuella synpunkter på planen skulle framföras till kommunen. Det ska understrykas att förfarandet så långt har följt den praxis som utvecklats vad gäller samråd enligt PBL. Samtidigt bör påpekas att det enligt bestämmelserna i 6 kap. 4 § miljöbalken i stället

Mål nr
3181-07
3183-07

skulle ha varit verksamhetsutövaren, dvs. Svevind AB med hjälp av Infraplan AB, som skulle ha kallat till och svarat för samrådet och att eventuella synpunkter skulle ha lämnats till denne. Den slutsats som man enligt regeringen bör dra är dock att förfarandet har stöd i PBL och rådande praxis. Man har vid mötet således diskuterat både en MKB enligt miljöbalken och de planhandlingar som dåförtiden funnits tillgängliga. MKB:n var visserligen i första hand avsedd för miljöprövningen enligt miljöbalken, men ansågs sedermera även tillämplig på förhållandena i detaljplanediskussionen. Att detaljplanens samråd samordnats med samrådet enligt miljöbalken framgår även av uppgifter i det dokumentet som benämns "Detaljplan för Gabrielsberget, Nordmalings kommun – Sammanställning av yttranden under utställningstiden 1 december 2003–26 februari 2004 med planförfattarnas kommentarer" (härefter kallat utlåtande). Samma uppgift finns angiven i förordet till den MKB som upprättats den 24 mars 2004 i den parallella handläggningen enligt bestämmelserna i miljöbalken (jfr nedan).

Det har även upprättats minnesanteckningar från detta samrådsmöte i september 2003 (handling ankomststämplad 2004-02-09 hos kommunen) vari framgår att företrädare för kommunen lett mötet men att en person anställd hos exploatören varit protokollförare. Det som påpekats ovan beträffande ansvarsfördelningen äger giltighet även i detta fall.

Länsstyrelsen i Västerbottens län förordade i samrådsyttrande daterat den 26 september 2003 att det fortsatta detaljplanearbetet borde samordnas med miljöprövningen. Man kan för övrigt notera i anslutning till aktuell frågeställning att detta yttrande ställdes till kommunen men att kopia skickades även till konsulten Infraplan AB.

Den samordning av de två förfarandena enligt PBL och miljöbalken som skett i detta fall förklarar vidare varför en person anställd hos konsulten också har sammanställt den handling som avser samrådsredogörelsen enligt PBL, nämligen den handling i materialet som benämns "Utlåtande – Förslag till detaljplan för del av Gabrielsberget, Nordmalings kommun – Redogörelse för inkomna synpunkter" daterad Tavelnsjö 031015 (härefter kallad samrådsredogörelsen). Det framgår också att denna sammanställning jämte olika frågor i anslutning härtill skickats med e-post till en person vid kommunens Bygg- och Miljökontor den 20 oktober 2003. Sammanställningen ger intrycket av att de synpunkter som inkommit till kommunen och diarieförts där har kommenterats av konsulten. Denna sammanställning återfinns för övrigt som en bilaga 1 i det ovannämnda utlåtandet och, under rubriken "Förteckning över inkomna yttranden – Tidigare inkomna yttranden – Utökat samråd". I samma handling återges vilka som lämnade synpunkter i detta skede. Sammanställningen finns även upptagen som ett avsnitt i den MKB som upprättades den 24 mars 2004 i den parallella handläggningen

Mål nr
3181-07
3183-07

enligt bestämmelserna i miljöbalken (s. 55–56 i den handlingen). När det gäller förfarandet i denna del bör det framhållas att kommunen enligt PBL har ett särskilt ansvar för att formulera och bemöta inkomna synpunkter (jfr ovannämnda hänvisningar). En viss möjlighet ges dock en konsult att utarbeta denna handling varvid gällande rätt drar en gräns vid konstaterat jäv. Avgörande för bedömningen är dock enligt regeringens mening att kommunen aldrig avhänt sig ansvaret för framställda synpunkter på ett sätt som kan anses strida mot tillämpliga bestämmelser och praxis, eftersom allt material tillställts kommuntjänstemän för bedömning och godkännande. Därtill har kommunen på detta sätt tagit del av de synpunkter som kommit in under samrådsförfarandet.

Utställning

Härefter har detaljplanprocessen följt de sedvanliga skedena med kungörelse, underrättelse och utställning av förslaget till detaljplan. Det framgår även att utställningstiden förlängts två gånger. De skriftliga synpunkter som under denna tid inkommit till kommunen har sammanställts i ett dokument (dvs. det ovannämnda utlåtandet) som är undertecknat av två kommuntjänstemän den 20 april 2004, nämligen företrädaren för Bygg- och Miljökontoret och stadsarkitekten. I denna handling återfinns inte bara utlåtandet efter genomförda utställningar utan även alla de synpunkter som inkommit under såväl samråd enligt miljöbalken som samrådet avseende detaljplanen. Här har således kommuntjänstemännen genom sina namnteckningar dels intygat att de står bakom formuleringar avseende inkomna synpunkter samt kommentarer i anledning av dessa, dels bekräftat att kommunen tagit del av synpunkterna. I ett e-postmeddelande avsänt den 16 april 2004 från en person som tjänstgör hos konsulten Infraplan AB till företrädaren för Bygg- och Miljökontoret i kommunen återfinns detta dokument som en bilaga till meddelandet. I själva meddelandet redogörs för information om planförfattarnas kommentarer samt förslag till åtgärder. Det framgår vidare att författarna uppmanar adressaterna att reagera på sådana avsnitt som de har ansvaret för. Meddelandet är undertecknat med två namn på personer hos Infraplan AB. En kopia av meddelandet har även skickats till personer hos exploatören Svevind AB och länsstyrelsen. De synpunkter som ovan anfördes beträffande samrådsredogörelsen och de olika roller som kommun och konsult har spelat äger giltighet även i detta fall.

Kommunen har därefter den 8 juni 2004 kungjort underrättelse om utlåtande samt skickat utlåtandet till dem som inte fått sina synpunkter tillgodosedda.

I handling benämnd "Planbeskrivning – Antagandehandling, 2004 08 12, Detaljplan för Gabrielsberget Nordmalings kommun"

Mål nr
3181-07
3183-07

återfinns stadsarkitektens namn jämte konsultens. På samma sätt förhåller det sig med plankartan och dess bestämmelser.

Avslutande synpunkter

Mot bakgrund av att det i gällande lagstiftning saknas bestämmelser om formerna för samråd anser regeringen att planförfarandet vid Nordmalings kommun har skett i enlighet med tillämpliga bestämmelser och praxis. Det har heller inte i övrigt framkommit någon omständighet av beskaffenhet att kunna leda till slutsatsen att planbeslutet inte skulle ha tillkommit i laga ordning.

Vad sökandena vidare anfört och den utredning som de förebringat hos Regeringsrätten föranleder inte heller i övrigt regeringen att dra andra slutsatser än de som redovisas i det klandrade avgörandet.

Sökandena har tillagt bl.a. följande. De delar regeringens bedömning att lagstiftningen och förarbetena medger en koordinering av detaljplanprocessen med miljöbalksprövningen utifrån effektivitetsskäl. Av dessa skäl medges dock inte att en av aktörerna huvudsakligen sköter och styr handläggningen av ärendet. För allmänheten och de särskilt berörda har det varit mycket svårt att få någon klarhet i ärendehantering. – Den genomförandebeskrivning som upprättats är daterad den 28 mars 2003 och undertecknad av Infraplan AB. Regeringen tycks betrakta handläggningsordningen, som kommunen upprättat i efterhand, som en genomförandebeskrivning. Det är en sammanblandning av dokumenten. – Lagligheten av att byggherren tillsammans med en konsult tar fram ett detaljplaneförslag och en MKB ska bedömas utifrån de särskilda förutsättningar som föreligger i det aktuella ärendet. De bedömningar och avvägningar som gjorts får stora konsekvenser för de berörda. Som exempel kan nämnas att det varit Svevind AB och Infraplan AB som gjort avgränsningen av detaljplaneområdet vilket helt och hållet sammanfaller med de markområden där exploatören har arrendeavtal med fastighetsägarna. Arrendeavtalen var klara redan innan handläggningen av planprocessen påbörjades. – Fastighetsförteckningen som utgör en viktig del av underlaget är felaktig eftersom samtliga till planområdet gränsande fastigheter inte finns upptagna. – Det kan utifrån underrättelsen om samråd klart fastställas att det är två olika lagstiftningar som är tillämpliga men det framgår inte att samrådet gällt dels förslag till detaljplan och dess MKB, dels verksamhetsutövarens MKB enligt

Mål nr
3181-07
3183-07

miljöbalken. Att det är två olika ansvariga huvudmän är också oklart. Vad som egentligen har varit uppe till diskussion vid samrådet den 10 september 2003 är svårt att förstå. Av allt att döma har det varit verksamhetsutövarens MKB. Slutsatsen blir att under samrådet för detaljplanen förekom ingen redovisning eller genomgång av detaljplanens MKB. Kommunens representanter var mycket passiva vid samrådsmötet. Av minnesanteckningarna framgår att det var Svevind AB, Infraplan AB och Enetjärn Natur AB som höll i presentationen och som var aktiva och styrande under mötet. Det var Infraplan AB som justerade protokollet (minnesanteckningarna) vilket fördes av exploitören. Infraplan AB tog därigenom över kommunens särskilda ansvar att formulera och bemöta inkomna synpunkter. – Av underrättelsen om utställning kan inte utläsas att det är PBL som varit tillämplig lagstiftning och att även en MKB enligt PBL innefattades i utställningen. Sammanblandningen av miljöbalken och PBL är uppenbar i dokumentet "Utlåtande" som upprättats av Infraplan AB. Likaledes har Infraplan AB haft en aktiv, styrande och ledande roll i handläggningen av utställningsdelen. Infraplan AB har stått för utformning och formulering av det utställda detaljplaneförslaget inklusive MKB enligt PBL vars innehåll är exakt samma som MKB:n enligt miljöbalken. När det gäller "Planbeskrivning – Antagandehandling" förhåller det sig på liknande sätt. – Kommunens hantering av detta ärende är unikt genom den enorma sammanblandningen av lagstiftningen och genom att låta exploitörens konsult mer eller mindre ensam sköta handläggningen av ett så stort detaljplaneärende. De ekonomiska och företagsmässiga kopplingarna mellan Infraplan AB och Svevind AB är så omfattande att de kan ha haft betydelse för planprocessen och utgången av ärendet.

Sökandena har på nytt yrkat inhibition i målen.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 1 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut får en enskild ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen.

Av bestämmelsen följer att enskilda personer har rätt att hos Regeringsrätten ansöka om rättsprövning av regeringens beslut oberoende av om de varit parter i regeringsärendet. En förutsättning är

Mål nr
3181-07
3183-07

dock att regeringsbeslutet innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter enligt artikel 6 i Europakonventionen.

Av utredningen i målen framgår det klart att Arne Edström och Gertrud Persson inte kan anses berörda av regeringens beslut på sådant sätt att beslutet innefattar en prövning av deras civila rättigheter. De har därför inte rätt att ansöka om rättsprövning av regeringens beslut. I fråga om övriga sökande får i vart fall några av dem anses berörda på sådant sätt att beslutet innefattar en prövning av deras civila rättigheter. Samtliga sökande åberopar genom sitt ombud Stina Wedman samma omständigheter och skäl till stöd för sin talan – främst att kommunen inte följt gällande lagstiftning och praxis när det gäller det formella förfarandet i detaljplaneärendet. Enligt Regeringsrättens mening saknas det därför i förevarande fall anledning att ytterligare utreda frågan om vem som är behörig att ansöka om rättsprövning. Samtliga sökande – utom Arne Edström och Gertrud Persson – bör därför anses ha rätt att ansöka om rättsprövning av det nu klandrade beslutet.

Enligt 7 § rättsprövningslagen ska Regeringsrätten upphäva regeringens beslut om beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet rymms inom handlingsfriheten.

Sökandena har som nämnts i första hand gjort gällande att kommunen inte följt gällande lagstiftning och praxis när det gäller det formella förfarandet i detaljplaneärendet. Huvudfrågan i målen är därför om kommunens handläggning av detaljplaneärendet skett i strid med bestämmelserna i PBL.

Enligt 5 kap. 18 § PBL ska en detaljplan grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen, om det inte är onödigt.

Mål nr
3181-07
3183-07

När program utarbetas och när förslag till detaljplan upprättas ska enligt 5 kap. 20 § PBL kommunen samråda med vissa myndigheter och kommuner. Vidare ska bl.a. sakägare och boende som berörs av programmet eller förslaget samt enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av programmet eller förslaget beredas tillfälle till samråd.

Syftet med samråd är enligt 5 kap. 21 § PBL att förbättra beslutsunderlaget och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Under samråden bör kommunen redovisa planeringsunderlag av betydelse samt de viktigaste följderna av förslaget. När det finns program eller MKB ska även dessa redovisas. Vid samråd om ett förslag till detaljplan ska motiven till förslaget redovisas. De synpunkter som framförts vid samråden samt kommentarer och förslag med anledning av synpunkterna ska redovisas i en gemensam samrådsredogörelse.

Innan detaljplanen antas ska kommunen enligt 5 kap. 23 § PBL ställa ut planförslaget under minst tre veckor. Den som vill lämna synpunkter på förslaget ska göra detta skriftligen under utställningstiden.

Enligt 5 kap. 26 § PBL ska planförslaget under utställningstiden åtföljas av bl.a. en genomförandebeskrivning.

Av 6 kap. 1 § PBL framgår att i genomförandebeskrivningen ska redovisas de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för ett samordnat och även i övrigt ändamålsenligt genomförande av planen.

Efter utställningstiden ska kommunen enligt 5 kap. 27 § PBL sammanställa de synpunkter som senast under utställningstiden har framförts skriftligen och redovisa sina förslag med anledning av dem i ett utlåtande.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Ett program kan undvaras om det finns riktlinjer för den kommande detaljplanen i en översiktsplan. Kommunen har ingen översiktsplan men däremot en vindkraftspolicy antagen av kommunfullmäktige den 14 april 2003. Denna policy innehåller vissa allmänna strategier för utbyggnad av vindkraft i kommunen men har inte sådant innehåll att den kan ersätta en översiktsplan eller ett program. Det har inte framkommit någon omständighet hänförlig till detaljplanens omfattning eller utformning som

Mål nr
3181-07
3183-07

innebär att det kan anses ha varit onödigt att upprätta ett program.
Regeringens rättstillämpning strider därmed mot 5 kap. 18 § PBL.

Etableringen av de aktuella vindkraftverken har krävt dels en detaljplan och som underlag för denna en MKB enligt 5 kap. 18 § PBL, dels tillstånd enligt miljöbalken och som underlag för tillståndet en MKB enligt 6 kap. miljöbalken. Enligt PBL är det kommunen som är ansvarig för upprättandet av en MKB medan det enligt miljöbalken är verksamhetsutövaren som är ansvarig för MKB:n. Den MKB som tagits fram i tillståndsärendet har även använts som underlag i detaljplaneprocessen och samråd enligt 5 kap. PBL och 6 kap. miljöbalken har delvis samordnats. Enligt Regeringsrättens mening föreligger inget hinder mot att använda samma underlag och ordna gemensamma möten i de båda processerna under förutsättning att det framgår vilken lagstiftning och vilken process som avses samt vem som är ansvarig. Regeringsrätten finner att det av kungörelserna och underrättelserna i planprocessen tillräckligt tydligt har framgått att inbjudan till samrådsmötet och utställningarna av planförslaget avsett detaljplanen och dess MKB.

Av tillämpliga bestämmelser i 5 kap. PBL framgår det att kommunen har ett huvudansvar för förfarandet med att upprätta en detaljplan och en MKB. PBL uppställer dock inget hinder mot att en kommun anlitar en konsult i detaljplaneärenden (prop. 1985/86:1 s. 309 och 310 och prop. 1990/91:146 s. 21). Detta förfarande är, såsom i det aktuella fallet, oftast det enda som står till buds för en liten kommun som inte själv kan ha fast anställd personal med erforderlig kompetens i planärenden. Även om planhandlingar, såsom plankarta, planbeskrivning och genomförande-beskrivning har upprättats av en intressent har detta i praxis inte ansetts innebära att planen tillkommit på ett felaktigt sätt. Däremot förutsätts det enligt 5 kap. 21 och 27 §§ PBL vara kommunen som svarar för samrådsredogörelsen och utställningsutlåtandet (jfr prop. 1985/86:1 s. 178, 138, 611 och 619). Regeringsrätten, som tidigare prövat frågan, har upphävt regeringens beslut angående detaljplan då en av exploatören anlita konsult upprättat och undertecknat samrådsredogörelsen och utställningsutlåtandet (RÅ 1995 not. 141).

I det nu aktuella fallet har exploatörens konsult, Infraplan AB, upprättat och svarat för utlåtandet över de synpunkter som kommit in under samrådstiden, den s.k. samrådsredogörelsen. I denna handling redovisar och kommenterar Infraplan AB de synpunkter som lämnats av olika

Mål nr
3181-07
3183-07

intressenter. När det gäller förfarandet i denna del har som framgått kommunen enligt PBL och praxis ett särskilt ansvar för att formulera och bemöta inkomna synpunkter. Frågan om opartiskhet är av särskild betydelse i dessa sammanhang. Regeringsrätten finner mot denna bakgrund att handläggningen av samrådsredogörelsen har skett i strid med 5 kap. 21 § PBL.

Infraplan AB har också upprättat dokumentet Sammanställning av yttranden under utställningstiden 1 december 2003–26 februari 2004 med planförfattarnas kommentarer, det s.k. utställningsutlåtandet. Sammanställningen har dock undertecknats av en tjänsteman vid Bygg- och Miljökontoret samt stadsarkitekten. Av handlingarna i målen framgår att kommunen – före undertecknandet – haft sammanställningen för synpunkter. Genom undertecknandet är det enligt Regeringsrättens mening klart att kommunen svarar för utställningsutlåtandet.

Ett utkast till genomförandebeskrivning har upprättats och undertecknats av Infraplan AB den 28 mars 2003. Genomförandefrågorna är ofta av sådant slag att detaljerade ställningstaganden måste anstå till ett senare skede än det då planen antas vilket innebär att beskrivningen kan redovisa enbart principerna för genomförandet. Även med beaktande av detta kan, enligt Regeringsrättens mening, utkastet inte anses uppfylla kraven på en genomförandebeskrivning enligt PBL.

Av det ovan anförda framgår således att kommunens förfarande i detaljplaneärendet strider mot bestämmelserna i PBL såvitt gäller avsaknaden av program, utformningen av genomförandebeskrivningen samt handläggningen av samrådsredogörelsen. Regeringens rättstillämpning har följaktligen varit oriktig. Beslutet ska därför enligt 7 § rättsprövningslagen upphävas om det inte är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

Vid denna prövning finns det enligt Regeringsrättens mening skäl att beakta följande. I de ansökningshandlingar som legat till grund för kommunens beslut om positivt förhandsbesked för Svevind AB att uppföra vindkraftverken har det funnits en projektbeskrivning och en kortfattad MKB i fråga om buller, skuggor, naturmiljön och friluftslivet. Nämnade handlingar kan i sig inte ersätta ett program men har innehållit sådan information att vissa riktlinjer för den kommande planen och dess konsekvenser för miljön har kunnat utläsas och diskuteras. Samråd och informationsmöten med anledning av vindkraftsprojektet har också ägt

Mål nr
3181-07
3183-07

rum våren 2003 med vissa myndigheter, byalag och markägare. Sökandena har inte uttryckligen invänt mot att program saknas vilket möjligen kan tyda på att det underlag som funnits i viss mån kan anses ha tillgodosett syftet med ett program, nämligen att ge medborgarna insyn och inflytande tidigt i planprocessen.

Enligt Regeringsrättens uppfattning har kommunen genomfört samrådet angående förslaget till detaljplan – som skett både muntligt och skriftligt – med en tillräckligt omfattande samrådsrets. För att öka förståelsen och acceptansen för detaljplanen och dess konsekvenser har utställningstiden förlängts vid två tillfällen. Berörda har därmed fått ytterligare tid för att komma in med synpunkter. Medborgarnas möjligheter till insyn och inflytande när det gäller detaljplaneförslaget får enligt Regeringsrättens mening anses väl tillgodosett.

Många av de frågor som prövats i detaljplaneärendet har – efter regeringens beslut – också prövats av Miljööverdomstolen på begäran av samma personer som i det nu aktuella rättsprövningsärendet. Det gäller bl.a. frågor om påverkan av buller och skuggor på bostadsbebyggelsen och vindkraftverkens lokalisering och dess påverkan på landskapsbilden. Genom Miljööverdomstolens dom den 25 oktober 2007 har Svevind AB fått tillstånd att uppföra de aktuella vindkraftverken på Gabrielsberget. Domen har ännu inte vunnit laga kraft.

Vid prövningen enligt 7 § rättsprövningslagen ska också beaktas att Energimyndigheten i beslut den 19 maj 2008 har angivit Gabrielsberget som ett område av riksintresse för vindbruk. Myndigheten har därmed bedömt området som särskilt lämpligt för elproduktion för vindkraft. Detta innebär att det numera är fastslaget att det är av stort allmänt intresse att etableringen av vindkraftverken kommer till stånd på angiven plats.

Syftet med 7 § rättsprövningslagen är att undvika en onödig, förnyad behandling av ärendet som inte kan leda till annat resultat än tidigare (prop. 1990/91:176 s. 14). Mot bakgrund av vad som anförts ovan och med beaktande av syftet med 7 § anser Regeringsrätten att det är uppenbart att ett program, en genomförandebeskrivning och en ny samrådsredogörelse inte skulle leda till någon annan utgång i detaljplaneärendet. Skäl att på grund av den redovisade felaktiga rättstillämpningen upphäva beslutet föreligger därför inte.

Mål nr
3181-07
3183-07

Det har vidare inte framkommit att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller att det vid handläggningen förekommit några andra fel än de som Regeringsrätten ovan har tagit ställning till som påverkat utgången i ärendet. Det framgår inte heller klart av omständigheterna i ärendet att beslutet i något annat hänseende strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

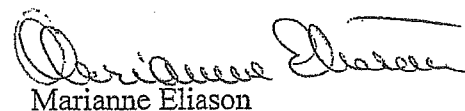
Vid denna utgång faller frågan om inhibition.

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

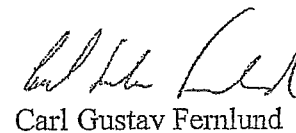
Regeringsrätten avvisar Arne Edströms och Gertrud Perssons ansökan om rättsprövning.

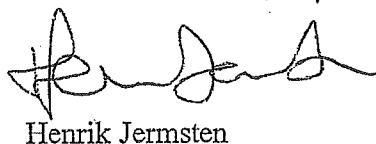
Regeringsrätten förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

Kjerstin Nordborg

Marianne Eliason

Carina Stävberg

Carl Gustav Fernlund

Henrik Jermsten

Björn Liljeros
Regeringsrättssekreterare

Avd. I
Föredraget 2008-04-16

Målet har föredragits av regeringsrättssekreterare Maria Jolfors Detert

REGERINGEN

Miljödepartementet

Regeringsbeslut 16

2007-04-12

M2005/1851/F/P

M2006/3003/F/P

Nordmalings kommun

914 81 NORDMALING

Överklagande i fråga om detaljplan för Gabrielsberget, Nordmalings kommun

2 bilagor

Regeringens beslut

Regeringen tar inte upp överklagandena av Tomas Domeij, Sara Andersson, Magnus Stenberg, Ingrid och Rune Häggström, Gunilla Åsberg, Jonathan Sandman, Johanna Hörnlund, Stina Hörnlund, Erik Hörnlund, Fanni Jokimäki och Karin Jokimäki, Lilli Söderström, Charlotte Adolfsson, Eva Wedman, Sonja Adolfsson, Sylvia Wilhelmsson, Lena Lindholm samt Berith Engström.

Regeringen avslår överklagandena i övrigt.

Ärendet

Kommunfullmäktige i Nordmalings kommun beslutade den 27 september 2004 att anta detaljplan för Gabrielsberget i kommunen.

Sedan beslutet överklagats fattade Länsstyrelsen i Västerbottens län den 8 februari 2005 respektive den 14 juni 2006 de beslut som framgår av *bilaga 1 och 2*.

Stina Wedman och Sune Wiik, Ann-Kristin och Olle Ludvigsson, Kjell-Ove Strandberg, Jan-Olof Sikström, Ulla-Britt och Ruben Sandman, Eva Söderström, Inga-May Söderström, Jan Rönnberg, Peder Käck, Tabitha Sundqvist-Dahl och Börje Dahl, Gerd och Hasse Edstrand, Mats Andersson, Christina Sisth, Inga-May Bylund, Arne Edström, Helene Öhman, Robert Öhman, Gertrud Persson, Märten Kenneman, Bengt-Erik Hesse, Vilhelmina norra sameby, Häggströms Modehus AB, Nätverket för Aspfjellets bevarande, Marcus Lindblom, Tomas Domeij, Sara Andersson, Eva Lindqvist och Magnus Stenberg, Astrid och David Häggström, Marie Kroon, Siv Lundgren, Ingrid och Rune Häggström, Ida Häggström, Josefin Häggström, Camilla Pettersson, Anita och Lars

Hägström, Johanna Wiklund, Gunilla Åsberg, Jonathan Sandman, Johanna Hörnlund, Stina Hörnlund, Lars-Göran Nyström, Rolf Söderström, Lina Karlsson, Emanuel Sandman, Fanni Jokimäki och Karin Jokimäki, Erik Hörnlund, Lilli Söderström, Monica Hörnlund, Lena Laaksonen, Charlotte Adolfsson, Eva Wedman, Sonja Adolfsson, Anna Eriksson och Per Engman, Amanda Rydberg och Mats-Olof Adolfsson, Maj-Lis Frödin, Sylvia Wihlemsdotter, Sarah och Emanuel Lindberg, Per-Olof Rossander, Linda Rossander, Magnus Rossander, Anita Rossander, Malin Rossander, Mikael Rossander, Johan Rossander, Lena Lindholm och Nils-Olof Engström, Berith Engström, Elsa Eriksson, Sigfrid Engström, Ethel Axelsson, Greta Rönnberg, Ann-Sofi och Sune Forsberg samt Maria Kenneman har överklagat länsstyrelsens beslut.

Mårten Kenneman anför bl.a. följande. Den metod som används för beräkning av vindkraftsbuller innehåller inga marginaler, dvs. alla de osäkerheter som adderas till slutresultatet riskerar medföra att den verkliga ljudnivån överstiger den beräknade med ekonomiska och miljömässiga konsekvenser för alla inblandade. Frågan om vad som är acceptabla störningar är inte tillfredsställande utredd vad gäller vindkraft i de miljöer det här är frågan om. Vetenskapliga undersökningar pekar på att kravnivån måste skärpas med minst ca 5 enheter för att få en rimligt stor andel av dem som är utsatta för bullret att uppleva sig som störda/starkt störda. Som stöd för sitt överklagande bifogar han en skrivelse från OPUS akustik ab. Dessutom framförs kritik mot länsstyrelsens prövning och bedömningar.

Bengt-Erik Hesse anför bl.a. följande. Länsstyrelsens bedömningsgrunder för avslag/avvisande av hans överklagande följer inte lagstiftarens intentioner avseende vem som bedöms vara sakägare samt hur en planprocess lämpligast bör genomföras avseende riksintressen för natur- och kulturmiljö, medborgarpåverkan, miljö samt sociala och ekonomiska faktorer. Berörda samebyar har inte beretts tillfälle att överklaga trots att de torde vara sakägare. En bedömning huruvida detaljplanen strider mot lämpliga avstånd mellan skyddsvärda områden och etablering av vindkraftverk saknas. Det saknas även en bedömning huruvida planen uppfyller Boverkets syn på nödvändigheten av upprättande av såväl sociala som ekonomiska konsekvensanalyser.

Nätverket för Aspffjellets bevarande, Marcus Lindblom samt Ann-Kristin och Olle Ludvigsson hänvisar till vad de och Nätverket för Aspffjellets bevarande tidigare framfört och anför, i huvudsak, i likalydande skrivelser bl.a. följande. Delägarna i Aspeå fåbodar anses vara sakägare och särskilt berörda. Det är inte ett tillfredsställande urval. Det är betydligt fler som störs och berörs av den nya verksamheten med 40 vindkraftverk på Gabrielsberget. Resonemanget att personer som innehar mark som gränsar till planområdet inte är sakägare strider mot den praxis som gäller i planfrågor. Den demokratiska processen har inte följts.

Många kommer att se och höra vindkraftverken. Verken kommer att påverka många utflyktsmål som Aspeå fåbodar, Gabrielsberget och de två Natura 2000-områdena Kronören och Lögdeälvens dalgång. Kommunen har inte följt bestämmelserna i 5 kap. 25 § plan- och bygglagen (1987:10), PBL, vad gäller underrättelse till kända sakägare och andra med ett väsentligt intresse av förslaget. De har inte heller delgivit kommunens antagandebeslut. Ärendet har inte prövats i sak av länsstyrelsen. Gunnar Lindén som varit handläggande tjänsteman för vindkrafts-ärenden på länsstyrelsen 2002–2003 arbetar numera för exploatören Svevinds närstående samarbetspartner Enetjärns Natur AB i Umeå. Gunnar Lindéns opartiskhet ifrågasätts eftersom han haft huvudansvaret för handläggningen under flera år och tagit många viktiga beslut i vindkraftsfrågan. Beslutet är därför olagligt på grund av jäv. Det saknas en inventering enligt kulturminneslagen och en plan för lämpliga områden för vindkraftverk i länet. Innan en sådan plan har beslutats finns inte underlag för ett ställningstagande avseende lämpligt område för vindkraftverk. Gabrielsberget är en olämplig plats för vindkraftverk med hänsyn till områdets rekreations- och naturvärden. I området finns våtmarker i klass 1 och 2 samt ett rikt djurliv. De rättsfall som länsstyrelsen refererar till är inte relevanta som jämförelsematerial eftersom de handlar om mindre anläggningar med färre verk. Den aktuella detaljplanen innebär att en orörd kulturbygd tas i anspråk för en landbaserad anläggning om 40 stycken 150 meter höga verk placerade i höglänt terräng. För egen del anför Marcus Lindblom att han är berörd av detaljplanen och borde ha underrättats av kommunen inför utställningen av detaljplanen. Dessutom framförs kritik mot kommunens handläggning och länsstyrelsens prövning och bedömningar.

Helene Öhman anför i huvudsak detsamma som Nätverket för Asp-fjelllets bevarande. Därutöver anför hon bl.a. följande. Hennes och Robert Öhmans fastighet Aspeå 5:18 är belägen intill planområdet och på deras fastighet ligger Aspeå fåbodar. Enligt länsstyrelsens beslut är delägarna i Aspeå fåbodar samt två fritidshusägare sakägare. Hon som sakägare har inte informerats eller kontaktats av kommunen om detaljplanen. Definitionen av vilka som är sakägare i detta detaljplaneärende är för smalt avgränsad med hänsyn till planens omfattning och hur bygden påverkas. Uppförandet av denna vindkraftsanläggning kräver en bred och öppen dialog där hela bygden ges möjlighet att engagera sig i frågan. Länsstyrelsen har ett ansvar att hjälpa kommunen att ta fram de personer som skall anses berörda enligt PBL. Ett antal samrådsmöten har hållits mellan kommunen, länsstyrelsen och exploatören. Allmänhet, organisationer, myndigheter och sakägare har inte deltagit. Dessutom framförs kritik mot kommunens hantering av planärendet.

Stina Wedman och Sune Wiik, Ann-Kristin och Olle Ludvigsson, Kjell-Ove Strandberg, Jan-Olof Sikström, Ulla-Britt och Ruben Sandman, Eva Söderström, Inga-May Söderström, Jan Rönnberg, Peder Käck, Tabitha Sundqvist-Dahl och Börje Dahl, Gerd och Hasse Edstrand, Mats

Andersson, Christina Sisth, Inga-May Bylund, Arne Edström, Helene Öhman och Robert Öhman samt Gertrud Persson anför i gemensam skrivelse bl.a. följande. Möjligheterna att nyttja deras fastigheter, som är belägna i anslutning till detaljplaneområdet, minskar vid ett uppförande av vindkraftsanläggningen. Av länsstyrelsen åberopat prejudikat är inte relevant eftersom det rättsfallet avsåg enstaka vindkraftverk med ca 40 meters totalhöjd. Här handlar det om 40 verk med totalhöjden 150 meter. Bullerspridningen från en grupp med stora verk skiljer sig från enstaka 40 meter höga verk. Vindkraftverken kommer att byggas på ett berg inom syn- och hörselavstånd till bebyggelse. Länsstyrelsens tolkning av sakägarbegreppet saknar substans. När- och boendemiljön kommer att påverkas av vindkraftverken som kommer att synas och höras 365 dagar om året. Samtliga klaganden är sakägare. Även boendemiljön för de boende i byarna Ava, Aspeå, Nyland, Lögdeå och Mo kommer att försämrats vilket innebär att de boende har ett väsentligt intresse av förslaget. På fastigheterna Nyland 1:6, 1:9 och 5:1 ingår åkermark, bostadstomt och skogsmark i en sammanhängande enhet. Möjligheterna att nyttja deras mark för jakt, fiske och rekreation kringlämnas. Nyttjanderätten i form av uppförande av fritidshus omöjliggörs när bygglov inte kan erhållas eftersom bullernivån blir för hög. Gabrielsberget ingår i samernas vinterbetesland och enligt miljökonsekvensbeskrivningen kommer anläggningen att nyttjas som pilotstudie vad gäller rennäringen. Jaktförhållandena kommer att försämrats. Det saknas en häckningsstudie eller en inventering av skogsfågel när det gäller Vinsjöberget. Erfarenhet av ljudspridning från vindkraftverk i kuperade landskap saknas. Vindkraftsanläggningen kommer att påverka ca 450 ha våtmark genom att marken kommer att korsas av vägar vilket medför effekter på vegetation och vattenströmningar. Den samhälls-ekonomiska nyttan av anläggningen minskas eftersom 25 procent av verken är placerade på ett sådant sätt att de inte kan nyttja maximal vindenergi. Redovisning av vindmätningar som pågått sedan 2003 saknas och de kräver att dessa mätningar offentliggörs. Rättssäkerheten ifrågasätts eftersom kommunens hantering av kungörelse av antagen detaljplan inte följt bestämmelserna i PBL. Den opinion som finns får inte komma till tals. Det var 485 personer som skrev under ett upprop mot vindkraftsanläggningen i samband med utställningen av detaljplanen. Datoranimeringen av vindkraftsparken har undanhållits av kommunen trots efterfrågan. Den närmast belägna byn till vindkraftsområdet ligger i Örn-sköldsviks kommun, Västernorrlands län. För de boende där kan det vara svårt att hålla sig informerad om projektet om information sker i lokalpressen i Västerbottens län. Någon kallelse till eller kungörelse om samrådsmöte har inte skett. Kritik framförs mot kommunens handläggning. De hänvisar även till yttrande den 27 mars 2005 från Nätverket för Aspfjellets bevarande.

Häggströms Modehus AB anför bl.a. följande. Bedömningen att företaget inte blir särskilt berört eller kan betecknas som sakägare är felaktig.

Företagets bästa försäljningstid är just under sommarmånaderna med turismen som kundgrupp.

Stina Wedman m.fl. hänvisar till vad som tidigare framförts och anför bl.a. följande. Länsstyrelsen har bl.a. i sitt beslut redovisat att delägarna i Aspeå fåbodar (fastigheterna Aspeå 1:9, 2:3, 3:19, 3:32, 4:3, 5:15 och 6:4) skall anses som sakägare. Endast ägarna till fastigheten Aspeå 1:9 har underrättats av kommunen om samråd i enlighet med bestämmelserna i PBL. I underrättelsen om samråd hänvisade kommunen till att planhandlingarna skulle finnas tillgängliga på kommunens hemsida, kommunkontoret och biblioteket. Miljökonsekvensbeskrivningen fanns endast på kommunkontoret och på Sjevinds hemsida. Någon information om utställning eller om antagande av detaljplanen har inte lämnats av kommunen. Denna brist har medfört att sakägare eller särskilt berörda inte fått möjlighet att yttra sig i planärendet. Länsstyrelsens och kommunens material som visar hur gruppen sakägare valts ut efterlyses. Det saknas en karta/plan med tydliga referenspunkter som visar var verken kommer att placeras, dvs. som refererar till kända platser, där fastighetsgränser och beteckningar är tydliga. Vindkraftspolicyn som antogs den 14 april 2003 är framtagen i strid med PBL. Ett policydokument bör tas fram på liknande sätt som en detaljplan med kungörelse, samråd, etc. Vindkraftsfrågan är viktig och tillämpliga lagar måste följas om man skall kunna tala om rättssäkerhet och demokrati. De framför även att en jävssituation kan föreligga eftersom en av de två berörda kommunpolitikerna vilka upplåtit mark till 6 vindkraftverk finns angiven som muntlig källa i miljökonsekvensbeskrivningen. De hänvisar även till skrivelsen av Nätverket för Aspfjellets bevarande.

Nätverket för Aspfjellets bevarande, Marcus Lindblom, Tomas Domeij, Sara Andersson, Inga-May Bylund, Gerd och Hasse Edstrand, Eva Lindqvist och Magnus Stenberg, Astrid och David Häggström, Marie Kroon, Siv Lundgren, Ingrid och Rune Häggström, Ida Häggström, Josefin Häggström, Camilla Pettersson, Anita och Lars Häggström, Johanna Wiklund, Gunilla Åsberg, Ulla-Britt och Ruben Sandman, Jonathan Sandman, Johanna Hörnlund, Stina Hörnlund, Tabitha Sundqvist-Dahl och Börje Dahl, Lars-Göran Nyström, Rolf Söderström, Mats Andersson, Robert Öhman, Lina Karlsson, Emanuel Sandman, Fanni Jokimäki och Karin Jokimäki, Erik Hörnlund, Lilli Söderström, Inga-May Söderström, Monica Hörnlund, Peder Käck, Lena Laaksonen, Charlotte Adolfsson, Eva Wedman, Sonja Adolfsson, Anna Eriksson och Per Engman, Jan-Olof Sikström, Amanda Rydberg och Mats-Olof Adolfsson, Maj-Lis Frödin, Sylvia Wihlemdotter, Sarah och Emanuel Lindberg, Per-Olof Rossander, Linda Rossander, Magnus Rossander, Anita Rossander, Malin Rossander, Mikael Rossander, Johan Rossander, Lena Lindholm och Nils-Olof Engström, Berith Engström, Elsa Eriksson, Sigfrid Engström, Ethel Axelsson, Ewa Söderström, Helene Öhman, Greta Rönnerberg, Ann-Sofi och Sune Forsberg, Maria Kenneman samt Getrud Persson hänvisar till vad de och Nätverket för

Aspfjället bevarande tidigare framfört och anför i likalydande skrivelser bl.a. följande. Enligt länsstyrelsens beslut är delägarna i Aspeå fåbodar samt två fritidshusägare sakägare. Kommunen har inte samrått med alla delägare i Aspeå fåbodar eller med de tre markägare som har byggnader inom planområdet. De flesta boende i Aspeå kan anses som delägare i fåbodarna särskilt medlemmarna i Aspeå hembygdsförening som hjälpt till att bygga upp denna anläggning. Något möte i Aspeå byalag rörande planerna på vindkraftsanläggningen har inte förekommit. En folkomröstning borde ha företagits. Samråd i PBL:s mening saknas. Enligt praxis betraktas alla som har mark intill ett planområde som sakägare. Ju större projekt desto fler anses som sakägare. Beslutet att anta detaljplanen har inte tagits i laga ordning. Den vindkraftspolicy, antagen av kommunfullmäktige den 14 april 2003, som kommunen hänvisar till har inte heller tillkommit i laga ordning. Marken kring Gabrielsberget används i dag för renbete, bär- och svampplockning, rekreation som skidåkning samt för jakt och fiske. Vindkraftsprojektet rör en försöksverksamhet med miljöfarlig inriktning där människors och djurs reaktioner skall studeras. Inga djur trivs i rörliga, stressiga eller bullriga omgivningar. På vindkraftverken kommer dessutom att finnas hinderbelysning, blinkande sken. Det landbaserade vindkraftsprojektet förstör människors livsmiljö. Verken kommer att placeras på kommunens högsta berg, 220 meter över havet, och kommer att synas miltals. Planbeskrivningen innehåller felaktigheter. I planbeskrivningen anges, vad gäller konsekvenserna för bl.a. landskapsbilden, att i mellanzonen (ca 3–7 km) varierar synligheten beroende på landskapsbildens karaktär. Det saknas ritning, animering och skalenlig modell som visar hur omgivningen påverkas. Merparten av kommunens alla invånare bor inom 7 km från vindkraftverken. Vid klart väder kommer vindkraftverken att synas från Umeå (ca 5,5 mil norrut). Landskapsbilden i Örnsköldsvik kommer också att påverkas. Genom detaljplanen påverkas befintliga våtmarker i form av dränering. Nästan 800 ha orörd natur kommer att påverkas. Planerade vägar kommer bl.a. att anläggas över våtmark och hållar med renlav. Bortsprängda bergsknallar, hållar och våtmarker som blivit vägar går inte att återställa vid en avveckling av anläggningen. Natura 2000-området Kronören vid havet och andra turistmål skändas. Ingen alternativ lokalisering har presenterats. De fyra–fem vindkraftverken närmast Aspeå fåbodar skall uppföras på mark som ägs av två ledande kommunpolitiker. Misstanke framförs om att det är deras egna privata intressen som styr. För deras markområde saknas en fågelinventering. Jäv ifrågasätts även avseende länsstyrelsens handläggare Gunnar Lindén. Länsstyrelsen har ett ansvar att hjälpa kommunen att ta fram de personer som skall anses berörda enligt PBL och miljöbalken. Ett antal samrådsmöten har hållits mellan kommunen, länsstyrelsen och exploatören. Allmänhet, organisationer, myndigheter och sakägare har inte deltagit. Länsstyrelsen har inte prövat ärendet i sak. Sakägarnas och andra boendens intressen har inte vägts mot exploatörens. Frågan om rennaringen är inte löst. Dessutom framförs kritik mot kommunens och länsstyrelsens hantering av planärendet.

Robert Öhman, Inga-May Söderström, Eva Söderström, Peder Käck, Ruben Sandman, Ann-Sofi Forsberg, Helene Öhman, Ann-Kristin och Olle Ludvigsson, Jan-Olof Sikström samt Maj-Lis Frödin har i egenskap av delägare i Aspeå fåbodar anfört bl.a. följande. Det saknas en aktuell fastighetsförteckning som visar vilka fastigheter som gränsar till Aspeå fåbodar. En sådan fastighetsförteckning från Lantmäterimyndigheten borde ha beställts 2002 och utgjort underlag för vilka som skall kallas till samråd. Av de 40 personer som äger fastigheter med del i Aspeå fåbodar är sju kallade till samråd. Som stöd för överklagandet har de bifogat en kravlista och felrapport när det gäller handläggningen. De vill att det utreds hur turismen påverkas av en vindkraftsutbyggnad på orten. De kräver en seriös redovisning av hur rennärlingsfrågan skall lösas och vill att ärendet remitteras till Naturvårdsverket, Sametinget och Trafiksäkerhetsverket. De anser att miljökonsekvensbeskrivningen är under all kritik. De vill också att en fågelinventering genomförs för hela området.

Vilhelmina norra sameby hänvisar till vad som tidigare framförts och anför bl.a. följande. Rennärlingen är en arealkrävande närling som behöver tillgång till olika typer av beten för att fungera. Vilhelmina norra samebys betesmarker sträcker sig från Norge i väster till kusten i öster. För att kunna bedriva en effektiv och bärkraftig renskötsel måste samebyn ha tillgång till bra vinterbeten. Det område som detaljplanen omfattar har under de senaste decennierna använts av norska samer enligt den konvention som finns mellan Sverige och Norge om renbete över riksgränsen. Förhandlingar pågår mellan svenska och norska staten om en ny konvention. I förhandlingsarbetet har en omfattande kartläggning av samebyarnas och reinbetesdistriktens behov pågått. Gabrielsberget bedöms vara en väsentlig del av vinterbeteslandet för rennärlingen. Även om området är begränsat och vissa konsekvensbegränsande åtgärder vidtas för den påverkan som rennärlingen utsätts för finns en farhåga för att rennärlingen kommer att påverkas av etableringen. Vindkraftsutbyggnadens effekter på rennärlingen utgör hinder för etableringen.

Mårten Kenneman har kommit in med ytterligare en skrivelse. Utöver vad han tidigare framfört anför han bl.a. följande. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att projektet avser att dra såväl vägar som kraftledningsgator genom hans marker. Information om dessa planer har inte lämnats. Tillstånd till dessa ingrepp kommer inte att lämnas. Någon verklig redovisning av lokaliseringalternativ saknas. Vad gäller Kronörens naturreservat har Riksantikvarieämbetet i skriften "Sveriges kust- och skärgårdslandskap, nov 2003" pekat ut naturreservatet som en s.k. värdekärna och angett att minsta avstånd mellan reservatet och en eventuell vindkraftspark skall uppgå till minst 15 km. Boverket har i sin rapport "Förutsättningar för storskalig vindkraft" angett att man delar denna uppfattning. Etableringen strider mot Riksantikvarieämbetet och Boverkets uppfattning om vad som kan godtas eftersom den tänkta parken kommer att ligga på ett avstånd om ca 6 km från naturreservatet.

Stina Wedman m.fl. har kommit in med ytterligare skrivelser. Länsstyrelsens tolkning av sakägarbegreppet saknar grund. Vi som har mark intill detaljplaneområdet bör anses som sakägare vare sig fastigheten är bebyggd eller ej. Utöver vad som tidigare framförts anføres bl.a. följande. De fakta som det överklagade beslutet har grundats på har förändrats. Andra förhållanden gäller. De vindkraftverk som nu planeras är större, tyngre och har högre käll-ljud. Bullerkurvorna som är inritade på detaljplanen och vägstandard inom planområdet är förändrade. De har även framfört att bestämmelser om inlösen av fastigheter skrivs in i planbestämmelserna och att områdesbestämmelser införs för fastigheter utanför planområdet.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen har i förevarande ärende endast att pröva kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplanen. Regeringen har därvid, enligt 13 kap. 8 § PBL, vid prövningen av ärendet att antingen fastställa planen eller upphäva beslutet i dess helhet. Regeringen kan således inte besluta att områdesbestämmelser skall införas.

Vad först gäller överklagandena av Tomas Domeij, Sara Andersson, Magnus Stenberg, Ingrid och Rune Häggström, Gunilla Åsberg, Jonathan Sandman, Johanna Hörnlund, Stina Hörnlund, Erik Hörnlund, Fanni Jokimäki och Karin Jokimäki, Lilli Söderström, Charlotte Adolfsson, Eva Wedman, Sonja Adolfsson, Sylvia Wilhelmsdotter, Lena Lindholm samt Berith Engström konstaterar regeringen att de inte har överklagat kommunens planbeslut till länsstyrelsen. De har därför inte rätt att överklaga länsstyrelsens beslut. Deras överklaganden till regeringen bör därför inte tas upp till prövning.

När det gäller rätten för Nätverket för Aspfjellens bevarande att överklaga kommunens planbeslut konstaterar regeringen att en ideell förening som sådan normalt inte har rätt att överklaga en kommuns beslut att anta en detaljplan. I ärendet har inte framkommit någon omständighet som medför att föreningen skall ha rätt att överklaga antagandebeslutet. Länsstyrelsens beslut att avvisa föreningens överklagande är därmed riktigt. Föreningens överklagande till regeringen bör därför avslås.

Regeringen finner inte skäl till annan bedömning än den länsstyrelsen gjort i fråga om rätten för Olle Ludvigsson, Jan-Olof Sikström, Helene Öhman, Robert Öhman, Inga-May Söderström, Gerd och Hasse Edstrand, Mats Andersson, Christina Sisth, Inga-May Bylund, Häggströms Modehus AB, Eva Lindqvist, Astrid Häggström, Ida Häggström, Josefin Häggström, Marie Kroon, Siv Lundgren, Camilla Pettersson, Anita och Lars Häggström, Johanna Wiklund, Lina Karlsson, Lena Laaksonen, Anna Eriksson, Mats-Olof Adolfsson och Amanda Rydberg, Maj-Lis Frödin, Per-Olof Rossander, Linda Rossander, Anita

Rossander, Malin Rossander, Johan Rossander, Ethel Axelsson, Elsa Eriksson samt Ann-Sofi och Sune Rorsberg att överklaga planbeslutet. Även deras överklaganden bör därför avslås.

Regeringen konstaterar att den omständigheten att någon bor i en kommun och har synpunkter på hur planeringen sker i kommunen inte i sig medför en rätt att överklaga kommunens beslut att anta en detaljplan. I ärendet har inte framkommit att Arne Edström, Bengt-Erik Hesse, Getrud Persson, Marcus Lindblom, David Häggström, Emanuel Sandman, Monica Hörnlund, Lars-Göran Nyström, Rolf Söderström, Sarah och Emanuel Lindberg, Magnus Rossander, Mikael Rossander, Nils-Olof Engström, Sigfrid Engström, Greta Rönnberg samt Maria Kenneman bor eller äger mark inom eller direkt angränsande till planområdet eller att de på annan grund kan anses så berörda av planbeslutet att de har rätt att överklaga det. Länsstyrelsens avvisningsbeslut är således riktigt. Även deras överklaganden till regeringen bör därför avslås.

Vad gäller överklagandena av Tabitha Sundqvist-Dahl och Börje Dahl finner regeringen att de äger mark i sådan närhet av planområdet och får anses så berörda av detaljplanen att de har rätt att överklaga beslutet att anta planen. Länsstyrelsen borde således inte ha avvisat deras överklagande. Deras invändningar överensstämmer i huvudsak med vad som prövats av länsstyrelsen på talan av övriga klaganden. Det saknas med hänsyn härtill anledning att nu återförvisa ärendet till länsstyrelsen för prövning av överklagandet av Tabitha Sundqvist-Dahl och Börje Dahl.

Regeringen prövar ärendet i sak på talan av Vilhelmina norra sameby, Märten Kenneman, Stina Wedman och Sune Wiik, Ann-Kristin Ludvigsson, Peder Käck, Kjell-Ove Strandberg, Ulla-Britt och Ruben Sandman, Eva Söderström, Jan Rönnberg samt Tabitha Sundqvist-Dahl och Börje Dahl.

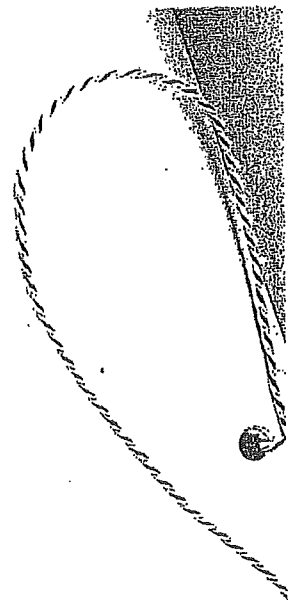
Vad gäller invändningarna mot samrådsförfarandet konstaterar regeringen att formerna för hur sakägare skall beredas tillfälle till samråd om planförslaget inte regleras i PBL. Av handlingarna framgår att klagandena haft möjlighet att framföra synpunkter på detaljplanen innan denna antogs av kommunen. Av samråds- och utställningsutlåtandena överkomna erinringar framgår också att klagandena framfört invändningar mot planförslaget. När det gäller invändningen om jäv i kommunen finner regeringen att de kommunpolitiker som nämns inte medverkat i antagandebeslutet och att det inte heller i övrigt i ärendet framkommit sådana omständigheter att kommunens beslut bör upphävas på grund av jäv. Regeringen finner vidare att det underlag som utarbetats i samband med detaljplanearbetet är tillräckligt för prövningen i ärendet. Regeringen finner inte att det framkommit att planhandlingarna eller handläggningen i kommunen har sådana brister eller att det i övrigt föreligger sådana omständigheter som innebär att kommunens planbeslut inte till-

kommit i laga ordning. Vad klagandena framfört om hur antagandebeslutet delgivits berörda sakägare utgör inte skäl till annan bedömning.

Av handlingarna framgår att området för uppförandet av vindkraftverken ligger ca 1,4 km från Lidbergsgrottorna och ca 4 km från Lögdeälven vilka båda av Europeiska kommissionen har valts ut som områden av intresse för gemenskapen enligt rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, det s.k. art- och habitatdirektivet. Lidbergsgrottorna och Lögdeälven ingår även i det europeiska nätverket Natura 2000. Regeringen finner bl.a. mot bakgrund av den miljökonsekvensbeskrivning som tagits fram att det underlag som föreligger i detta fall är tillräckligt för ställningstagandet att genomförandet av detaljplanen inte kan komma att ha en betydande påverkan på miljön för Natura 2000-områdena Lidbergsgrottorna eller Lögdeälven. Beträffande Kronören som också ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 finner regeringen, med hänsyn till de värden som avses skyddas inom Kronören och dess avstånd till planområdet, att artikel 6.3 i art- och habitatdirektivet inte kan anses tillämplig i förevarande fall.

Länsstyrelsen har för aktuell detaljplan beslutat att någon prövning enligt 12 kap. 1 § PBL inte skall ske. Detta innebär att länsstyrelsen funnit att exploateringen enligt detaljplanen går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning enligt bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken och med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa samt till behovet av skydd mot olyckshändelser. Regeringen finner inte att vad klagandena anfört utgör skäl att frångå länsstyrelsens ställningstagande vad gäller dessa frågor. Regeringen finner inte heller att det i ärendet framkommit sådana omständigheter som innebär att länsstyrelsens beslut skulle vara ogiltigt på grund av jäv. Vad klagandena framfört om aktuell miljökonsekvensbeskrivning eller om länsstyrelsens prövning och bedömningar utgör inte skäl att upphäva länsstyrelsens beslut.

Vad gäller överklagandet av Vilhelmina norra sameby konstaterar regeringen att de närmare villkoren för vindkraftverkens påverkan på bl.a. rennäringen kommer att prövas enligt miljöbalken. De miljökonsekvenser som verksamheten inom detaljplanen kan komma att medföra kommer att prövas utförligt i samband med denna prövning. Regeringen konstaterar även att det i planhandlingarna anges att vid etableringen av vindkraftsparken på Gabrielsberget kommer flera konsekvensbegränsande åtgärder att vidtas. Förslag till möjliga kompensationsåtgärder har även redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Vidare anges att exploatören är beredd att ytterligare utreda och bekosta kompensationsåtgärder om rennäringen visar sig avsevärt skadas av vindkraftsparken. Regeringen förutsätter att uttalandena i planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen avseende vilka möjliga kompensationsåtgärder som planeras eller den ytterligare utredning som kan behöva tas fram för att undvika påverkan på rennäringen beaktas vid genomförandet av

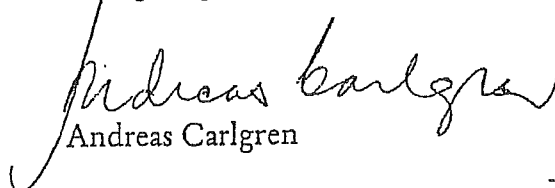

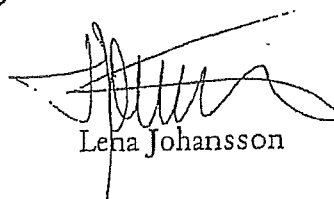
detaljplanen. Mot denna bakgrund finner regeringen att vad Vilhelmina norra sameby anfört om att detaljplanen inte tar tillräcklig hänsyn till samebyns behov och förutsättningar inte utgör skäl för att upphäva kommunens beslut att anta detaljplanen. Vad Vilhelmina norra sameby anfört utgör inte heller i övrigt skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Överklagandet av Vilhelmina norra sameby bör därför avslås.

När det gäller överklagandet av Märten Kenneman kan konstateras att de vägar och kraftledningsgator som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen och som Märten Kenneman motsätter sig är belägna utanför planområdet och prövas därför inte i förevarande ärende. Regeringen finner inte att de olägenheter som detaljplanen kan medföra för Märten Kenneman kan vara så betydande att planen av det skälet inte kan godtas. Vad Märten Kenneman anfört om de bullertekniska aspekterna, om lokaliseringalternativ eller om de höga kulturmiljövärdena i området utgör inte skäl för att regeringen med anledning av hans överklagande skall upphäva planbeslutet. Regeringen finner inte heller att vad Märten Kenneman framfört i övrigt utgör skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Även överklagandet av Märten Kenneman bör därför avslås.

Vid ärendets prövning i övrigt finner regeringen att de olägenheter som detaljplanen kan medföra för de övriga klagandena inte kan vara så betydande att planen av det skälet inte kan godtas. Vad klagandena anfört om förändrad när- och boendemiljö, om rekreations- och naturvärden i området, om ljudspridning från vindkraftverk, om vald plats eller om planutformningen utgör inte skäl för att regeringen med anledning av deras överklaganden skall upphäva planbeslutet. Regeringen finner inte heller att vad klagandena framfört i övrigt utgör skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Även överklagandena av Stina Wedman och Sune Wiik, Ann-Kristin Ludvigsson, Peder Käck, Kjell-Ove Strandberg, Ulla-Britt och Ruben Sandman, Eva Söderström, Jan Rönnberg samt Tabitha Sundqvist-Dahl och Börje Dahl bör därför avslås.

På regeringens vägnar

Andreas Carlgren

Lena Johansson

Kopia till

Boverket

länsstyrelsen (handlingar återsänds)

Stina Wedman och Sune Wiik, Annero Norrby, 644 36 TORSHÄLLA

Ann-Kristin och Olle Ludvigsson, Aspeå 159, 914 92 LÖGDEÅ

Kjell-Ove Strandberg, Aspeå 165, 914 92 LÖGDEÅ

Jan-Olof Sikström, Aspeå 102, 914 92 LÖGDEÅ

Ulla-Britt och Ruben Sandman, Aspeå 54, 914 92 LÖGDEÅ

Eva Söderström, Aspeå 214, 914 92 LÖGDEÅ

Inga-May Söderström, Aspeå 211, 914 92 LÖGDEÅ

Jan Rönnberg, Aspeåvägen 19, 914 92 LÖGDEÅ

Peder Käck, Aspeå 405, 914 92 LÖGDEÅ

Tabitha Sundqvist-Dahl och Börje Dahl, Matrosbacken 3, 2 tr.,
117 67 STOCKHOLM

Gerd och Hasse Edstrand, Nyland 149, 890 35 HUSUM

Mats Andersson, Nyland 142, 890 35 HUSUM

Christina Sisth, Dyhringegatan 14, 931 44 SKELLEFTEÅ

Inga-May Bylund, Industrivägen 30, 873 40 BOLLSTABRUK

Arne Edström, Humblegatan 28 A, 5tr., 172 39 SUNDBYBERG

Helene Öhman, Mörtgränd 17, 2 tr., 974 52 LULEÅ

Robert Öhman, Bigatan 8, 904 21 LULEÅ

Getrud Persson, Mo 105, 914 92 LÖGDEÅ

Mårten Kenneman, Ava 32, 914 92 LÖGDEÅ

Bengt-Erik Hesse, Utåkersvägen 17, 914 33 NORDMALING

Vilhelmina norra sameby, c/o Malin Brännström, Svenska Samernas
Riksförbund, Storgatan 28, 903 21 UMEÅ

Häggströms Modehus AB, Movägen 7, 914 92 LÖGDEÅ

Marcus Lindblom för egen del samt som företrädare för Nätverket för
Aspfjelllets bevarande, Åkervägen 1, 914 92 LÖGDEÅ

Tomas Domeij, Nyland 101, 890 35 HUSUM

Sara Andersson, Nyland 107, 890 35 HUSUM

Eva Lindqvist och Magnus Stenberg, Skolvägen 2 A, 914 92 LÖGDEÅ

Astrid och David Häggström, Rundviksvägen 7, 914 92 LÖGDEÅ

Marie Kroon, Sandviksvägen 13, 890 35 HUSUM

Siv Lundgren, Hamngatan 15, 914 32 NORDMALING

Ingrid och Rune Häggström, Moväg 7, 914 92 LÖGDEÅ

Ida Häggström, Rundviksvägen 7, 914 92 LÖGDEÅ

Josefin Häggström, Rundviksvägen 7, 914 92 LÖGDEÅ

Camilla Pettersson, Vallmovägen 8, 914 33 NORDMALING

Anita och Lars Häggström, Smedsvägen 12, 914 92 LÖGDEÅ

Johanna Wiklund, Rundviksvägen 28, 914 92 LÖGDEÅ

Gunilla Åsberg, Bryggaregatan 29, 914 32 NORDMALING

Jonathan Sandman, Aspeå 54, 914 92 LÖGDEÅ

Johanna Hörnlund, Mo 3, 914 92 LÖGDEÅ

Stina Hörnlund, Mo 3, 914 92 LÖGDEÅ

Lars-Göran Nyström, Aspeå 159, 914 92 LÖGDEÅ

Rolf Söderström, Aspeå 404, 914 92 LÖGDEÅ

Lina Karlsson, Aspeå 54, 914 92 LÖGDEÅ
 Emanuel Sandman, Aspeå 54, 914 92 LÖGDEÅ
 Fanni Jokimäki och Karin Jokimäki, J A Linders väg 23, 903 63 UMEÅ
 Erik Hörnlund, Mo 3, 914 92 LÖGDEÅ
 Lilli Söderström, Aspeå 43, 914 92 LÖGDEÅ
 Monica Hörnlund, Mo 3, 914 92 LÖGDEÅ
 Lena Laaksonen, Bagargatan 10, 914 41 RUNDVIK
 Charlotte Adolfsson, Västra Norrlandsgatan 12, 903 27 UMEÅ
 Eva Wedman, J A Linders väg 23, 903 63 UMEÅ
 Sonja Adolfsson, Ava 5, 914 92 LÖGDEÅ
 Anna Eriksson och Per Engman, Aspeå 471, 914 92 LÖGDEÅ
 Amanda Rydberg och Mats-Olof Adolfsson, Olofsfors 210,
 914 91 NORDMALING
 Maj-Lis Frödin, Aspeå 11, 914 92 LÖGDEÅ
 Sylvia Wihlemdotter, Mo 1, 914 92 LÖGDEÅ
 Sarah och Emanuel Lindberg, Mo 1, 914 92 LÖGDEÅ
 Per-Olof Rossander, Mo 14, 914 92 LÖGDEÅ
 Linda Rossander, Mo 14, 914 92 LÖGDEÅ
 Magnus Rossander, Mo 14, 914 92 LÖGDEÅ
 Anita Rossander, Mo 14, 914 92 LÖGDEÅ
 Malin Rossander, Mo 14, 914 92 LÖGDEÅ
 Mikael Rossander, Mo 14, 914 92 LÖGDEÅ
 Johan Rossander, Mo 14, 914 92 LÖGDEÅ
 Lena Lindholm och Nils-Olof Engström, Obbolsgatan 7,
 914 41 RUNDVIK
 Berith Engström, Mo 6, 914 92 LÖGDEÅ
 Sigfrid Engström, Hissjövägen 42, 903 45 UMEÅ
 Ethel Axelsson, Rankhusvägen 34, 196 31 KUNGSÄNGEN
 Greta Rönnberg, Aspeå 472, 914 92 LÖGDEÅ
 Elsa Eriksson, Mo 4, 914 92 LÖGDEÅ
 Ann-Sofi och Sune Forsberg, Aspeå 472, 914 92 LÖGDEÅ
 Maria Kenneman, Ava 100, 914 92 LÖGDEÅ

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Samhällsplanering

BESLUT

Datum
2005-02-08

Rek + mb

BILAGA 1

Beteckning
403-12561-2004
403-12693-2004
403-12695-2004
403-12698-2004
403-12699-2004
403-13756-2004
403-13859-2004
403-14416-2004

I(13)

Klaganden:

Enligt sändlista

**Överklagande av kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplan
(1 bilaga)**

Beslut

Länsstyrelsen avslår de överklaganden som anförts av Mårten Kenneman och nedan nämnda berörda delägare i Aspeå fåbodar över Kommunfullmäktiges i Nordmalings kommun beslut den 27 september 2004, § 68, att anta detaljplan för Gabrielsberget.

Länsstyrelsen avvisar överklagandena i övrigt.

Redogörelse för ärendet

Kommunen har genom planförslaget prövat de planmässiga förutsättningarna att genomföra byggandet av en vindkraftspark med upp till 40 vindkraftsaggregat med en sammanlagd beräknad produktion om 80 MW. Anläggningen beräknas stå för ungefär hälften av det produktionsmål som Energimyndigheten uppställt för länet år 2015. Kommunens beslut får anses överensstämma med den policy angående vindkraftsetableringar som tagits av kommunfullmäktige den 14 april 2003.

Verksamheten prövas även efter miljöbalkens bestämmelser om miljöfarlig verksamhet som i den storlek som är aktuell innebär tillåtlighetsprövning av regeringen. Prövningen har i dags dato inte slutförts.

Kommunen har inte kungjort beslutet i enlighet med 5 kap 30 § plan- och bygglagen (PBL 1987:10) utan enbart anslagit det på kommunens anslags-tavla. Ett större antal medborgare har överklagat beslutet som enskilda eller som grupp i gemensamt överklagande med bifogade namnlistor. Namnlistorna har namnteckningar som i vissa fall är oläsliga, utan angivande av adress, telefonnummer eller fastighetsbeteckning till den fastighet som eventuellt är berörd.

Överklagandena

Torsten Lindblom och Elisabeth Schoede, som är boende i Finspång, är ägare till fastigheten Aspeå 7:2 och har yrkat att Länsstyrelsen skall upphäva kommunens beslut. De anser sig vara sakägare och har inte beretts möjlighet att yttra sig över planförslaget innan det behandlades i fullmäktige. De oroar sig över intrångseffekter från vindkraftsanläggningarna på den släktgård de innehar i Aspeå.

Ulla-Britt Sandman har tillsammans med ytterligare 20 fastighetsägare, som påtecknat namnlistor knutna till Sandmans skrivelse, överklagat kommunens antagandebeslut och hemställer att Länsstyrelsen upphäver detta. Klagandena menar sammanfattningsvis att nyttjandemöjligheterna av markerna beskärs, att jaktmöjligheterna förändras till det sämre, att rekreationsmöjligheterna och naturvärden inskränks – bl.a. kommer Aspeå fåbodan att påverkas, att boendemiljö och landskapsbild påverkas negativt och att därmed fastighetsvärdena minskar. En av de fastighetsägare som undertecknat överklagandet har ett fritidshus vid Tällvattnet cirka en km från närmaste vindkraftverk. Klagandena menar att beslutet grundas på en bristfällig kommunal vindkraftspolicy och att Länsstyrelsen fortfarande saknar en länsövergripande policy för vindkraftsutbyggnad som kan stödja lokaliseringen.

Bengt-Erik Hesse och Åsa Borgström, ägare av fastigheten Hyngelsböle 2:6, överklagar som företrädare för turistföretaget Tjarn kommunens antagandebeslut och hemställer att Länsstyrelsen upphäver detta. Klagandena har uppfattningen att beslutet inte grundas på de kriterier som lagstiftaren gör gällande enligt miljöbalken och PBL. I överklagandet hänvisas till ställningstaganden och skrifter från Boverket, Riksantikvarieämbetet och Turismforskningsinstitutet. Klagandena menar att deras företagsidé, som utgår från marknyttjande kring Gabrielsberget med utgångspunkt från ett hemman fem till sex km från närmaste planerade aggregat, kommer att påverkas negativt av föreslagen markanvändning. Hesse och Borgström har i en skrivelse som inkom direkt till Länsstyrelsen den 12 november 2004 också påtalat vissa brister i kommunens kungörande av planbeslutet.

Marcus Lindblom har, som företrädare för Nätverket för Aspfjellets bevarande och tillsammans med ett stort antal personer som påtecknat namnlistor kopplade till Lindbloms skrivelse, överklagat kommunens beslut och kräver att Länsstyrelsen upphäver beslutet. Nätverket anser att förfarandet kring planprocessen är olagligt. Alla kommunens myndiga invånare är sakägare och borde ha hörts i ärendet. Nätverket menar att föreslagen markanvändning förändrar bygdens karaktär, att protestlistor inte företetts i beslutsprocessen, att informationen varit bristfällig och felaktig, att planen inte åskådliggjorts, att handläggningen varit slarvig, att bamperspektivet inte belysts. De anser att det förekommit fel och brister i beredningen av ärendet på så sätt att remissinstanser varit förbigångna, att översiktsplanen och inventeringar bortglömts, att alternativa platser inte redovisats och att en ekonomisk analys saknas. De anser att den föreslagna markanvändningen medför sjun-

kande fastighetsvärden. De ifrågasätter lönsamheten i projektet och menar att Botniabanans samhällsnyttoeffekter inte beaktats. De befärar att en stor utflyttning från kommunen kommer att ske om projektet genomförs och att hindersbelysning och skuggbildning påverkar människor, djur och växter negativt. De anser att olycksrisker nonchalerats, att vindkraften är oprövad och vanskelig och att den föreslagna markanvändningen kan påverka grundvattensituationen, Vinsjön, fisket i bygden, jakten, rennäringen, Kronören, Lögdeälvens dalgång, Lidbergsgrottorna, Aspeå fåbodar och Gabrielsberget negativt. Agenda 21 och turistperspektivet har inte beaktats. Till den skrift som inlämnats till utveckling av talan har ytterligare namnlistor fogats.

Mårten Kenneman, ägare till fastigheten Ava 7:1, har överklagat kommunens antagandebeslut och får anses mena att Länsstyrelsen skall upphäva detta. Som skäl för överklagandet anges brister i bullerberäkningar där begreppet riktvärde anges och underlaget anses otillfredsställande.

David Häggström, Häggströms Modehus AB, ägare till Mo 8:24 och Lögdeå 3:143 har överklagat kommunens beslut och kräver att Länsstyrelsen upphäver detta. Överklagandet grundas på att Häggström anser att hans företag lider skada av föreslagen markanvändning.

Arne Edström, ägare till fastigheten Ava 10:3, har överklagat kommunens antagandebeslut och yrkar att Länsstyrelsen upphäver beslutet. Edström anser att han inte haft möjlighet att bevaka planprocessen då han är boende i Sundbyberg och menar att han inte underrättats på skäligt sätt.

Stina Wedman tillsammans med 21 personer, som hon företräder enligt fullmakter, har överklagat kommunens beslut och yrkar att Länsstyrelsen skall upphäva detta. Kretsen av klagande stämmer i stort överens med klagandena i Ulla-Britt Sandmans inläga. Wedman hänvisar till att ingen av klagandena underrättats om planbeslutet per brev och att informationen under planprocessen varit otillfredsställande. Beslutet är därför olagligt.

Aktuella bestämmelser

Länsstyrelsen sammanfattar huvuddragen i lagstiftningens bestämmelser angående formerna för överklagande i följande:

Av 5 kap 30 § PBL framgår bl.a. att underrättelse om antagandebeslutet kan ske genom kungörelse på sådant sätt som anges i § 24 där det framgår att kungörelse skall anslås på kommunens anslagstavla och införas i ortstidning.

Av 13 kap 2 § PBL framgår att beslut som avser antagande av detaljplan får överklagas hos Länsstyrelsen.

Av 13 kap 3 § PBL framgår att bestämmelser om överklagande av bl.a. beslut av antagande av detaljplan som avses i 2 § finns i 23 – 25 §§ i förvalt-

ningslagen (1986:223). Här anges formalia kring överklagningskrivelsen och dess hantering.

Av 22 § i förvaltningslagen framgår att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas.

13 kap 5 § PBL anger att kommunens beslut att anta detaljplan får överklagas endast av den som senast under utställningstiden skriftligen framfört synpunkter som inte blivit tillgodosedda.

Länsstyrelsens bedömning

Allmänt om länsstyrelsens prövning av planer enligt PBL

Enligt PBLs portalparagraf skall bestämmelserna i lagen syfta till att "med beaktande av den enskilda människans frihet främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god långsiktig hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer" (1 kap 1 § PBL). I lagen fastslås vidare att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten.

Formuleringarna ger anledning att ställa frågan om Länsstyrelsens och statens roll i planförfarandet. Enkelt uttryckt har Länsstyrelsen uppgifter i tre skeden av planförfarandet, i samrådsskedet, att som första högre instans pröva överklaganden samt på eget initiativ vid överprövning av planer enligt 12 kap PBL. Den senare prövningen syftar till en statlig kontroll bl.a. beträffande områden av riksintresse, att mellankommunala intressen inte trätts för när och att bebyggelse inte blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller till behovet av skydd mot olyckshändelser. Vid sidan av dessa krav har kommunen en betydande frihet att bestämma om markanvändning inom sitt område.

Rubriken till 2 kap PBL lyder "Allmänna intressen som skall beaktas vid planläggning och vid lokalisering av bebyggelse, mm". I kapitlets första paragraf finns en allmän norm för planeringen: Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Som nämnts är det i första hand kommunerna som har att pröva detta i den demokratiska process som planförfarandet utgör. Till ledning för avvägningen mellan olika intressen som kan ha anspråk på samma markområde finns regler om skydd för vissa områden och om riksintressen. Dessa regler återfinns i 3 och 4 kap miljöbalken dit bestämmelsen i 2 kap 1 § PBL hänvisar. Det skydd som miljöbalken stipulerar för vissa områden är ett sådant allmänt intresse som Länsstyrelsen har att väga in i bedömningen av ett planärende. Prövningen i ett överklagningsärende inriktas i första hand på en bedömning av om avvägningen mellan enskilda och allmänna intressen skett på ett godtagbart sätt. Handläggningen kan också, om än begränsad omfatt-

ning, även innefatta en bedömning av de allmänna intressen som enligt en enskild klagande står mot planen.

I PBL anges även att varje kommun skall ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen skall ge vägledning för beslut om användningen av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras. Riksintressen skall särskilt anges. Översiktsplanen är inte bindande för myndigheter och enskilda. Vidare anges att reglering av markens användning och av bebyggelsen inom kommunen sker genom detaljplaner. Att en anläggning inte har ett uttalat stöd i översiktsplanen utgör inget hinder för ett genomförande om den befins lämplig i en detaljplaneprovning.

Vindkraftverk prövas både enligt PBL och miljöbalken. Båda regelverken gäller parallellt och utan inbördes begränsningar. Den allmänna inriktningen av PBL och miljöbalken är i väsentliga delar likartad. Skillnaden är att PBL anger vilka allmänna intressen som skall beaktas vid lokalisering av bebyggelse o.dyl. medan miljöbalken pekar på vilka krav som skall ställas vid val av plats för en bestämd verksamhet. Detta innebär att ett område som i ett plansammanhang befunnits lämpligt för lokalisering av exempelvis vindkraftverk, vid en provning enligt miljöbalken skulle kunna vägras tillstånd. Förklaringen är att det i miljöbalken till skillnad från PBL finns specificerade hänsynsregler med krav på lokalisering, teknik, skyddsåtgärder m.m. som skall vara uppfyllda innan ett tillstånd kan meddelas.

Förfarandet

Kommunen skall enligt 5 kap 20 § PBL vid utarbetandet av förslag till detaljplan samråda med länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten och andra kommuner som berörs av förslaget samt bereda tillfälle till samråd för sakägare, bostadsrättshavare, hyresgäster, boende, myndigheter sammanslutningar och övriga som berörs av detaljplanen. Nordmalings kommun bjöd in till offentligt samrådsmöte den 10 september 2003 i Aspeå bygdegård. Kungörelse infördes den 1 september 2003 i Västerbottens Kuriren (VK), Västerbottens Folkblad (VF), Örnköldsviks Allehanda (ÖA). Fastighetsägare enligt en av Lantmäteriet upprättad fastighetsförteckning underrättades. Av kungörelsen framgick att samrådsmötet hölls både enligt PBL och miljöbalken. Synpunkter på förslaget skulle ställas till Nordmalings kommun senast den 28 september 2003.

Samrådsredogörelse upprättades enligt 5 kap 21 § PBL över inkomna synpunkter.

Inför utställningen skickades utställningshandlingarna till fastighetsägare inom och utom planområdet. Övriga intresserade gavs tillfälle att ta del av handlingarna då planförslaget kungjordes enligt 5 kap 24 och 25 §§ PBL den 24 november 2003 i tidningarna VK, VF och ÖA. Enligt kungörelsen

skulle utställning av detaljplanen pågå från och med 1 december till och med den 22 december.

Den 15 december 2003 kungjorde kommunen förlängd utställningstid av detaljplanen till den 12 februari 2004. Kommunstyrelsen beslutade den 10 februari 2004 att ytterligare förlänga utställningstiden denna gång till den 26 februari 2004. Allt kungjordes i tidningarna VK, VF och ÖA samt sändes till fastighetsägare enligt fastighetsförteckning.

Kommunen sammanställde de synpunkter som kom in under utställningstiden med planförfattarens kommentarer i ett utlåtande som sändes till berörda den 9 juni 2004.

Kommunen har således i samråds- och utställningsskedet förfarit enligt vad som föreskrivs i PBL.

I frågan om att beslutet om detaljplanen inte har kungjorts enligt bestämmelserna i 5 kap PBL gör Länsstyrelsen följande bedömning. Enligt 13 kap 3 § 2 st PBL räknas tiden för överklagande av beslut att anta detaljplan från den dag då justeringen av kommunfullmäktiges protokoll anslagits på kommunens anslagstavla. Ändamålet med det särskilda underrättelse- och kungörelseförfarandet i 5 kap 30 § PBL är att säkerställa att mottagarna ges möjlighet att överklaga planbeslutet. I detta fall har beslutet överklagats av strax under 200 personer. Ett stort antal boende m.fl. som har haft ett legitimt intresse av att hålla sig informerade har således haft kännedom om kommunens beslut att anta planen. Bland klagandena finns flera fastighetsägare som äger fastigheter i anslutning till planområdet och som har framfört synpunkter under utställningstiden som inte har blivit tillgodosedda. I närområdet finns enligt tillgängliga uppgifter endast två fastigheter bebyggda med fritidshus samt Aspeå fåbodar. Ägaren till en av fritidshusfastigheterna har yttrat sig under planprocessen och har liksom berörda delägare i Aspeå fåbodar överklagat kommunens antagandebeslut. Med hänsyn till dessa omständigheter och den bedömning av sakägarkretsen som Länsstyrelsen gör nedan, finner Länsstyrelsen att sannolikheten är i det närmaste obefintlig för att det skulle finnas ytterligare taleberättigade sakägare som inte känt till beslutet. Ett upphävande med hänvisning till den formella bristen skulle medföra olägenheter för samtliga berörda i form av oklarhet om behandlingen av inlämnade klagoskrifter, ett förlängt förfarande m.m. Med hänsyn till det anförda finner Länsstyrelsen inte skäl att upphäva det överklagade beslutet med hänvisning till bristen i kungörelseförfarandet.

Vissa överklaganden har inte kommit i rätt tid, men har inte avvisats av kommunen. Länsstyrelsen är därmed nödsakad att ta ställning även till dessa överklaganden.

Sakägarkretsen

För att få sin sak prövad skall klagandena enligt bestämmelserna i PBL vara sakägare och som nämns ovan under aktuella bestämmelser senast under utställningstiden ha framfört synpunkter som inte blivit tillgodosedda.

Praxis i överklagningsärenden rörande kommuners antagande av detaljplan är att den som har rätt att överklaga skall vara att betrakta som sakägare vars enskilda rätt är berörd av den föreslagna markanvändningen. Sakägare har en uttalad roll i lagstiftningen och har rätt att delta i samråd och skall under rättas om utställning och kommunens antagande. Sakägarbegreppet tolkas restriktivt vad avser rätten att få sin sak prövad i så motto att det sätt på vilket han blir berörd är nära och direkt knutet till den markanvändning som hanteras i planförslaget och hur detta påverkar den enskildes fastighetsinnehav. Att inneha en obebyggd fastighet i närheten av planområdet utgör exempelvis inte grund för att få sin sak prövad eftersom någon enskild rättighet inte kan anses berörd av angränsande planers påverkan på fastighetsinnehav utan bebyggelse.

Beträffande vindkraftsparker, kan enskild rätt inte anses påverkad, i den mening som PBL knyter till sakägarbegreppet, enbart av synintrycket av verken på långt håll. I det aktuella fallet bedömer Länsstyrelsen att boende inom en km från plangränsen besitter enskild rätt som kan påverkas på ett sätt som berättigar till prövning av intrångseffekterna för den enskilde i förhållande till allmänintresset att uppföra produktionsanläggningar för vindenergi. Bland jämförbara bedömningar i fråga om talerätten kan nämnas Regeringsrättens avgörande RÅ 1992 ref. 81 där ägare av fritidshus belägna inom synhåll och på ett avstånd av ca 550 m från fyra vindkraftverk inte ansågs ha rätt att överklaga ett bygglov för verken. I ett annat fall överklagade personer som bodde drygt 1 500 m från planområdet detaljplanen för uppförande av den närmare 300 m höga tornbyggnaden Scandinavian Tower. Regeringen medgav i beslutet M 1999/2004/Hs/P ingen klaganderätt.

Påverkan av buller utgör ett annat kriterium för sakägarskap. Naturvårdsverket anger riktvärdet 40 dBA dygnsekivalent avvägd ljudnivå vid bostäder. I fråga om vindkraftanläggningar har bland andra Boverket i annan prövning framfört synpunkten att det i vissa fall kan finnas anledning att ta hänsyn till utsatthet under denna nivå. Länsstyrelsen väljer att vid prövningen ta hänsyn till bostadsetableringar strax utanför 40 dBA-kurvan.

Bedömning av klagandenas talerätt

Torsten Lindblom och Elisabeth Schoede. Länsstyrelsen konstaterar att de innehar en fastighet i Nordmalings kommun som ligger på ett avstånd av cirka tre km från planområdet. Enligt de bedömningsgrunder som nyss redovisats är de därmed inte att betrakta som sakägare. Inte heller vad de anfört i övrigt föranleder Länsstyrelsen att ta upp överklagandet till prövning.

Ulla-Britt Sandman m fl. Överklagandet har undertecknats av följande fastighetsägare:

Ulla-Britt Sandman	Aspeå 6:4
Stina Wedman	Aspeå 1:9
Sune Wiik	Aspeå 1:9
Robert Öhman	Aspeå 1:9
Helene Öhman	Aspeå 1:9
Ann-Kristin Ludvigsson	Aspeå 2:3
Olle Ludvigsson	Aspeå 2:3
Kjell-Ove Strandberg	Aspeå 3:32
Jan-Olof Sikström	Aspeå 4:11
Peder Käck	Aspeå 2:3
Ruben Sandman	Aspeå 6:4
Eva Söderström	Aspeå 5:15
Inga-May Söderström	Aspeå 5:16
Jan Rönnberg	Aspeå 4:3
Tabita Sundqvist-Dahl	Nyland 1:6
Börje Dahl	Nyland 1:6
Gerd Edstrand	Nyland 1:9
Hasse Edstrand	Nyland 1:9
Mats Andersson	Nyland 5:1
-"	Nyland 7:1
Christina Sisth	Nyland 6:1
Inga-May Bylund	Nyland 1:5

Av dessa har Ulla-Britt Sandman, Stina Wedman, Sune Wiik, Ann-Kristin Ludvigsson, Kjell-Ove Strandberg, Peder Käck, Ruben Sandman, Eva Söderström, Jan Rönnberg, Tabita Sundqvist-Dahl och Börje Dahl framfört skriftliga synpunkter senast under utställningstiden.

Övriga fastighetsägare har inte framfört några skriftliga synpunkter under förfarandet och uppfyller alltså inte den första förutsättningen enligt 13 kap 5 § PBL för att vara berättigade att överklaga beslutet. Länsstyrelsen prövar därmed inte de överklaganden som anförts av Robert Öhman, Helene Öhman, Olle Ludvigsson, Jan-Olof Sikström, Inga-May Söderström, Gerd Edstrand, Hasse Edstrand, Mats Andersson, Christina Sisth och Inga-May Bylund.

De klagande som har framfört skriftliga synpunkter senast under utställningen har i flera fall fastigheter som delvis berörs av influensområdet kring vindkraftsparken. Detta gäller Aspeå 1:9, 2:3, 3:19, 3:32 4:3, 5:15, Ava 7:1 och Nyland 1:6. Det förhållandet att fastigheterna rent allmänt gränsar till planområdet motiverar enligt Länsstyrelsens mening inte att klagandena skall anses vara sakägare. Någon bostadsfunktion har heller inte kunnat konstateras på dessa fastigheter inom det område som p.g.a. synintryck, ljudstörningar eller i övrigt på grund av närhet till planområdet kan anses

berörda på ett sådant sätt att det motiverar att klagandena skall bedömas som sakägare.

I klagoskriften har bl.a. framförts att förhållandena vid Aspeå fåbodar påverkas på ett negativt sätt. Aspeå fåbodar (Aspeå s:7) är samfällid för Aspeå skifteslag. Såvitt Länsstyrelsen har kunnat finna är bl.a. följande fastigheter, vars ägare också framfört synpunkter under planförfarandet, delägare i samfälligheten: Aspeå 1:9, 2:3, 3:19, 3:32, 4:3, 5:15 och 6:4. Länsstyrelsen bedömer att förhållandena vid Aspeå fåbodar genom planläggningen påverkas på ett sådant sätt att ägarna av dessa fastigheter är att bedöma som sakägare.

Ytterligare ett särskilt intresse omnämns i klagoskriften nämligen ett fritidshus vid Tällvattnet, som ligger på ett avstånd av cirka två km från planområdet. Såvitt Länsstyrelsen kunnat finna ligger fritidshuset på en fastighet (Nyland 1:9) vars ägare inte heller framfört skriftliga synpunkter under planförfarandet.

- ✓ Bengt-Erik Hesse och Åsa Borgström, firma Tjarn. Turistföretagande baserat på tillgången på allemansrättslig mark kan inte framföra anspråk på enskild rätt som träds för när av intrångseffekter till följd av vindkraftsparkens etablering. Hesse och Borgström kan därför inte på denna grund anses ha någon rätt att överklaga kommunens antagandebeslut. De är också ägare till fastigheten Hyngelsböle 2:6 som enligt uppgift ligger på ett avstånd av fem till sex km från planområdet. Länsstyrelsen bedömer att fastigheten inte ligger inom ett område som p.g.a. synintryck, ljudstörningar eller i övrigt på grund av närhet till planområdet kan anses berört på ett sådant sätt att det motiverar att Hesse och Borgström skall bedömas som sakägare. Deras talan tas därför inte upp till prövning.

Nätverket för Aspfjellets bevarande, Marcus Lindblom m.fl. Den ursprungliga klagoskriften har undertecknats av Marcus Lindblom. Till skriften har fogats en bilaga med namnunderskrifter enligt vilken undertecknarna förklarar att de tagit del av och vill underteckna nätverkets överklagande. Bland undertecknarna återfinns Ruben Sandman, Aspeå 6:4, som enligt vad ovan sagts också framfört synpunkter under förfarandet. Efter beviljat anstånd har nätverket inkommit med en kompletterande inlägga den 26 november 2004. Till inlagan har fogats ytterligare namnlistor dels rubricerade "underskrifter för överklagande av detaljplanen oktober/november 2004", dels med rubriken "Protest mot vindkraftsbygge". Bland dessa namnteckningar återfinns Kjell-Ove Strandberg, Aspeå 3:32, och Arne Edström, Ava 10:3, som båda framfört synpunkter under planprocessen.

Nätverket för Aspfjellets bevarande är inte en sådan förening som skall underrättas särskilt om planbeslutet enligt bestämmelsen i 5 kap 30 § PBL. Inte heller i övrigt föreligger någon omständighet som gör kollektivet Nätverket för Aspfjellets bevarande till taleberättigad sakägare. Länsstyrelsen avvisar därför nätverkets kollektiva talan.

Kvar står alternativet att den talan som förs prövas såsom framförd av de enskilda taleberättigade sakägare som undertecknat överklagandet. Arne Edström har överklagat planbeslutet i egen skrivelse. Som anges nedan anser Länsstyrelsen att hans enskilda rätt inte berörs på ett sätt som gör honom till taleberättigad sakägare. Länsstyrelsen har ovan bedömt att Ruben Sandman och Kjell-Ove Strandbergs enskilda rätt är berörd av planärendet på grund av deras delägarskap i samfälligheten Aspeå fåbodan. Vad som anförts i nätverkets skrivelse prövas på denna grund.

✓ Mårten Kenneman har skriftligen anfört synpunkter senast under utställningstiden. På Kennemans fastighet Aspeå 7:1 finns en fritidsbostad som ligger inom ett område som kan anses påverkas av planärendet på ett sådant sätt att hans enskilda rätt är berörd. Överklagandet prövas i sak.

✓ David Häggström, Häggströms modehus AB, har inte tidigare i planprocessen lämnat skriftliga synpunkter och hans fastighetsinnehav ligger mer än fyra km från planområdet. Han är därmed inte berättigad att överklaga kommunens antagandebeslut. Överklagandet tas inte upp till prövning.

✓ Arne Edströms fastighet ligger ca fem km från planområdet. Enligt Länsstyrelsens mening ligger den inte inom det område som p.g.a. synintryck, ljudstörningar eller i övrigt på grund av närhet till planområdet kan anses berört på ett sådant sätt att det motiverar att Edström skall bedömas som sakägare. Överklagandet tas inte upp till prövning.

Stina Wedman m fl: Överklagandet har, med ett undantag, understötts av samtliga de som undertecknat Ulla-Britt Sandmans överklagande samt av Arne Edström och Gertrud Persson. Länsstyrelsens bedömning av klagorätten för de som undertecknat Ulla-Britt Sandmans överklagande och för Arne Edström har redovisats ovan. Beträffande Gertrud Persson finner inte Länsstyrelsen några omständigheter som visar på att hon har rätt att överklaga kommunens beslut. Hennes överklagande tas inte upp till prövning.

Bedömning av överklaganden i sak

Mårten Kenneman anser att de bullerberäkningar som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen inte fyller kraven på tillförlitlighet och bilägger ett utlåtande från Opus Akustik AB som styrker hans ställningstagande. Kenneman anför inga preciserade klagomål kopplade till sitt fritidshusinnehav men Länsstyrelsen finner anledning att koppla betänkligheterna kring bullerberäkningarna till fritidshusinnehavet. Länsstyrelsen konstaterar att fritidshuset är beläget cirka en km från plangränsen och strax utanför 40 dBA-kurvan. Byggnaden ligger således på gränsen till vad som får anses vara influensområde för buller och synintryck. Enligt Länsstyrelsens mening kan därmed detaljplanens läge och utformning inte anses medföra sådan risk för påverkan i fråga om synintryck och bullerstörningar att planen av den anledningen inte kan godtas. Länsstyrelsen finner att klagandens bedömning

av tillförlitligheten i bullerberäkningarna inte utgör grund för att häva kommunens antagandebeslut i planärendet.

Berörda delägare i Aspeå fåbodar har understött de överklaganden som lämnats in av Ulla-Britt Sandman, Nätverket för Aspfjällets bevarande och Stina Wedman. Med avseende på förhållandena vid Aspeå fåbodar har i dessa inlagor framförts att vindkraftsparken kommer att negativt påverka fåbodens kulturhistoriska värde och att buller och synintryck, bl.a. i form av skuggbildning och hindersbelysning kommer att störa fåbodmiljön.

Aspeå fåbodar ligger ca en km från planområdet. Den bedömda yttre gränsen för ljudpåverkan upp till 40 dBA tangerar fåboden. Den ligger därmed i kanten av det influensområde som Länsstyrelsen tagit till utgångspunkt för bedömning av detaljplanens inverkan på bostadsbebyggelse. Enligt Länsstyrelsens mening kan därmed detaljplanens läge och utformning inte heller här anses medföra sådan risk för påverkan i fråga om synintryck och bullerstörningar vid fåboden att planen av den anledningen inte kan godtas. De kulturhistoriskt intressanta förhållandena påverkas inte heller på ett sådant sätt att planen inte kan godtas.

De överklaganden som understötts av delägare i Aspeå fåbodar upptar i övrigt en lång rad argument för att planbeslutet bör upphävas. Länsstyrelsen har ovan kommenterat argument av principiell och formell karaktär. Inte heller vad klagandena anfört i dessa delar eller i övrigt i inlagorna finner Länsstyrelsen utgöra skäl för att upphäva detaljplanen.

Länsstyrelsen avslår således de överklaganden som anförts av Kenneman och berörda delägare i Aspeå fåbodar.

Länsstyrelsens bedömning i övrigt

Ett stort antal kommunmedborgare har engagerat sig i överklagandet av den aktuella detaljplanen som medger etablering av vindkraft på Gabrielsberget. Engagemanget grundar sig i huvudsak på en oro för miljömässiga intrångseffekter till följd av etableringen av vindkraftsparken.

Länsstyrelsen är av den mening att vindkraftsproduktion, som bygger på förnyelsebar energi med få miljöintrångseffekter förutom påverkan på landskapsbilden och buller i närmiljön, får anses ha ett stort allmänintresse och är förenligt med regeringens strävanden för en energipolitik med långsiktig hållbarhet. Detaljplanen ger uttryck för ett kommunalt ställningstagande för en markanvändning i enlighet med denna politik.

Länsstyrelsen har i samverkan med bl.a. kommunerna tagit fram helhetstrategier för hållbar utveckling. För energiområdet anges en långsiktig strategi med utgångspunkten att länets energiproduktion i huvudsak skall baseras på förnybara, lokala och regionala energikällor. För vindkraftanläggningar gäller att de skall vara ekologiskt, socialt och ekonomiskt vällokaliserade.

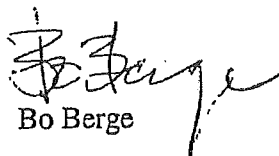
Då vindenergierna i området har konstaterats goda, miljöintrångseffekterna begränsade och ett fåtal boende berörs bedöms lokaliseringen förenlig med den regionala helhetsstrategin. Redovisade miljöintrångseffekter får ur allmän synpunkt anses vara förenliga med PBLs lämplighetskriterier.

Då vindkraftsetableringen även prövas i enlighet med miljöbalkens bestämmelser kommer bedömningen av påverkan på miljön även att hanteras i annat sammanhang.

Hur detta beslut kan överklagas, se bilaga.

Håkan Törnström

Bo Berge

Bilaga

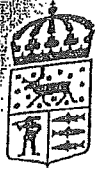
Hur man överklagar till regeringen, miljödepartementet

Sändlista

1. Torsten Lindblom och Elisabeth Schoede, Timotejvägen 4, 612 34 Finspång
2. Ulla-Britt och Ruben Sandman, Aspeå 54, 914 92 Lögdeå
3. Stina Wedman och Sune Wiik, Annero Norrby, 644 36 Torshälla, Stina Wedman också som ombud för klagande 2, 4 - 17 samt Gertrud Persson, Mo, Lögdeå
4. Robert Öhman, Bigatan 8, 904 21 Umeå
5. Helene Öhman, Mörtgränd 17 2tr, 974 52 Luleå
6. Ann-Kristin och Olle Ludvigsson Aspeå 159, 914 92 Lögdeå
7. Kjell-Ove Strandberg, Aspeå 165, 914 92 Lögdeå
8. Jan-Olof Sikström, Aspeå 102, 914 92 Lögdeå
9. Peder Käck, Aspeå 405, 914 92 Lögdeå
10. Eva Söderström, Aspeå 214, 914 92 Lögdeå
11. Inga-May Söderström, Aspeå 211, 914 92 Lögdeå
12. Jan Rönnberg, Aspeåvägen 19, 914 92 Lögdeå
13. Tabitha Sundqvist-Dahl och Börje Dahl, Matrosbacken 3 2tr, 117 67 Stockholm
14. Gerd och Hasse Edstrand, Nyland 149, 890 35 Husum
15. Mats Andersson, Nyland 142, 890 35 Husum
16. Christina Sisth, Dyhringegatan 14, 931 44 Skellefteå
17. Inga-May Bylund, Industrivägen 30, 873 40 Bollstabruk
18. Bengt-Erik Hesse, Utåkersvägen 17, 914 33 Nordmaling och Åsa Borgström, Kragvägen 34, 904 41 Röbbäck

19. Nätverket för Aspffellets bevarande, Marcus Lindblom,
Åkervägen 1, 914 92 Lögdeå
20. Mårten Kenneman, Ava 32, 914 92 Lögdeå
21. David Häggström, Rundviksvägen 7, 914 92 Lögdeå
22. Arne Edström, Humblegatan 28 A, 172 39 Sundbyberg

Kopia till
Nordmalings kommun

Länsstyrelsen
Västerbotten

Ombud
Svenska Samernas Riksförbund/SSR
Förbundskansliet, Malin Brännström
Storgatan 28
903 21 UMEÅ

Beslut
Datum
2006-06-14

Rek + mb

Klagande
Vilhelmina norra sameby
c/o Karin Baer
Lappudden
910 94 Dikanäs

BILAGA 2
Ärendebeteckning
403-7258-2006
Arkivbeteckning

1(5)

Överklagande av kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplan (1 bilaga)

Beslut

Länsstyrelsen avslår Vilhelmina norra samebys överklagande av kommunfullmäktiges i Nordmalings kommun beslut den 27 september 2004, § 68, att anta detaljplan för Gabrielsberget.

Redogörelse för ärendet

Vilhelmina norra sameby har genom förbundsdirektör Malin Brännström, Svenska Samernas Riksförbund, överklagat kommunens beslut att anta detaljplanen för Gabrielsberget innefattande markanvändning för 40 st vindkraftverk.

Klaganden har genom beslut i kammarrätten den 5 april 2006, mål nr 765-05, tillförsäkrats återställande av försutten besvärstid då samebyn inte under rättats om kommunens antagandebeslut. Kammarrätten överlämnade målet till Länsstyrelsen som har att pröva samebys klagomål som i rätt tid inkommet överklagande av kommunens beslut. Länsstyrelsen har i brev den 19 april 2006 berett samebyn tillfälle att yttra sig i ärendet och precisera grunden för klagomålen.

Klaganden har i brev som inkommit till Länsstyrelsen den 18 maj 2006 redovisat sina ståndpunkter i ärendet.

Länsstyrelsen har i beslut den 8 februari 2005 avslagit tidigare inkomna överklaganden i ärendet. Länsstyrelsens beslut har i sin tur överklagats till regeringen. Regeringen har inte slutligt avgjort ärendet.

Överklagandet

Samebyn överklagar kommunens antagandebeslut på grund av att man anser att kommunen vid antagandet av detaljplanen inte har tagit tillräcklig hänsyn till rennäringens behov och förutsättningar.

Som grund för ställningstagandet anføres bl a att rennäringen är en mycket arealkrävande näring och de alternativ för vinterbete som erbjuds har minskat allteftersom samhällsutvecklingen medfört tillskott på konkurrerande markanvändningar. Den aktuella marken bedöms som ett viktigt vinterbetesområde för samebyn.

Samebyn hyser farhågor att vindkraftsetableringar medför att renarna nyttjar dessa områden i mindre omfattning med risk att andra tillgängliga områden blir överbetade. Konsekvenserna kan bli mycket omfattande för en idag redan trängd näring.

Till vindkraftsetableringen hörande vägbyggen ger ökad tillgänglighet till området vilket i sin tur leder till att renarna ytterligare störs med effekten att området blir mindre attraktivt som betesområde.

Då samebyn bedömer att intrångseffekterna för rennäringen blir betydande menar man att den antagna detaljplanen inte är förenlig med lämplighetskriterierna i plan- och bygglagen.

Samebyn menar slutligen att det, trots att samebyns klagomål hanteras efter övriga klagomål, är viktigt att Länsstyrelsen har en helhetssyn i bedömningen av samebyns klagomål tillsammans med övriga invändningar som framkommit mot detaljplanen.

Aktuella bestämmelser och övergripande mål

I plan- och bygglagen (1987:10), PBL framhålls i 2 kap 1 § att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Vidare framgår att vid planläggning skall bestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken tillämpas.

Av 3 kap 5 § miljöbalken framgår att mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande.

Det övergripande målet för Sveriges energipolitik är att skapa förutsättningar för en effektiv och hållbar energianvändning samt en kostnadseffektiv och trygg energiförsörjning, med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat.

Regeringen vill med propositionen 2005/06:143, *Miljövänlig el med vindkraft - åtgärder för ett livskraftigt vindbruk*, betona vikten av att kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter aktivt bidrar till förbättrade förutsättningar för planering av en lokalt förankrad, förnybar och långsiktigt hållbar elproduktion från vind.

Ytterligare ett utslag av regeringens ambitioner för vindkraften är uppdraget till Länsstyrelserna att ta fram ett planeringsunderlag för utbyggnad av stora vindkraftsanläggningar i syfte att underlätta kommunernas planering så att vindkraften kan ge ett större bidrag till omställningen av energisystem.

Länsstyrelsens bedömning

Då såväl rennärigen och vindkraftsproduktion är arealkrävande verksamheter som i viss mån har motstridiga behov uppstår ofrånkomligt konkurrens om markanvändningen där verksamheterna eftersträvar nyttjande av gemensamma markområden. Vindkraftsproduktion är bl a beroende av tillräckliga vindförhållanden och rennärigen av goda och ostörda betesförutsättningar.

I PBL anges att markområden ska nyttjas för det eller de ändamål för vilka de är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov och enligt miljöbalken ska rennärigen skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. I vägningen mellan konkurrerande markanvändningar är samhällsnyttoeffekter och allmänintresset väsentliga faktorer att ta hänsyn till i lämplighetsbedömningen.

De övergripande målen för regeringens energipolitik, där den storskaliga vindkraftsutbyggnaden har en väsentlig roll, gör vindkraftsetableringar till ett starkt allmänintresse. Vindenergiproduktion bidrar genom omställningen av energiproduktionen med förnyelsebar energi till en hållbar utveckling. För Gabrielsberget har konstaterats goda vindförutsättningar, begränsade miljöintrångseffekter och förhållandevis få som är berörda av vindkraftsproduktionens intrångseffekter. Länsstyrelsen har bedömt området som lämpligt för vindkraftsproduktion. Av miljökonsekvensbeskrivningen, daterad den 17 januari 2006, i den pågående miljöbalksprövningen framhålls att vindkraftsanläggningen bedöms producera minst 300 GWh per år vilket motsvarar det produktionskrav på länet för år 2015 som framlagts av Statens Energimyndighet. Samhällsnyttoeffekterna och allmänintresset av en storskalig vindkraftsanläggning på Gabrielsberget torde därmed vara obestridliga.

Beträffande intrångseffekterna för rennärigen råder osäkerhet om hur omfattande skadeeffekterna av vindkraftsproduktion på platsen kan bli. Farhågor finns bl a för att vindkraftsanläggningen och dess vägutbyggnader medför undanträngningseffekter som omöjliggör nyttjandet av betesområdet vilket reducerar tillgången på vinterbete för näringen. Andra bedömningar och erfarenheter antyder att skadeverkningarna inte behöver bli påtagliga. Gabrielsberget utgör en mindre, om än väsentlig, del av vinterbeteslandet för rennärigen. Gabrielsberget ingår inte i rennärigen riksintresseområden och Lögdeå vinterbetesland har inga kärnområden som utpekats i riksintresset. Detaljplanen för Gabrielseberget begränsar de områden inom vilka vindkraftsverken kan placeras och förhållandevis stora ytor inom planområdet får inte bebyggas. Därutöver vidtas vissa konsekvensbegränsade åtgärder för den påverkan rennärigen utsätts i form av

- anpassning av vägsystemet efter rådande betesförhållanden och hällemarker
- anläggningsarbeten sker under de perioder markerna inte nyttjas av rennäringsen,
- kraftledningar mellan vindkraftverken kommer huvudsakligen att markförläggas i rör eller väggkropp,
- åtgärder vidtas för att begränsa allmänhetens tillträde till vägsystemet under vinterperioden,
- skotertrafiken hänvisas till befintliga skoterleder.

Därutöver har exploatören sagt sig vara beredd att ytterligare utreda och bekosta kompensationsåtgärder om rennäringsen visar sig avsevärt skadas av vindkraftsparken.

Gabrielsberget har tidigare ingått i ett sk konventionsområde för norskt vinterbete. Efter att renbeteskonventionen har upphört att gälla ingår konventionsområdet i Vilhelmina norra samebys vinterbetesmarker.

Länsstyrelsens ställningstagande

Länsstyrelsens finner vid en sammanvägd planmässig bedömning att samhällsnyttoeffekterna och allmänintresset av vindkraftsutbyggnad i detaljplanens omfattning är så angelägna att redovisade och befarade intrångseffekter för rennäringsen inte ska utgöra ett hinder att genomföra etableringen. I de redovisade motstående intressena mellan vindkraftsproduktion och rennäringsen får rennäringsens intressen stå tillbaka.

Länsstyrelsen har i beslut den 8 februari 2005 avslagit tidigare överklaganden i ärendet. Nu framförda klagomål ger vid en sammanvägd bedömning inga skäl att ändra detta beslut.

Överklagandet ska därför avslås.

Hur detta beslut överklagas till regeringen, miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, se bilaga.

Håkan Törnström
chefsjurist

Bo Berge
länsarkitekt

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut
Datum
2006-06-14

Ärendebeteckning
403-7258-2006

5

Bilaga

Hur man överklagar till regeringen, miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Kopia till

Nordmalings kommun
Regeringen, miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet